

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7. DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN
Ijzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

Hofleverancier van H.M. de Koningin.

INHOUD: Programma Hoofdbestuur- en Alg. Verg. — De Kloet-ramp. — De Begroting voor 1920 in den Kol. Raad. — Verslag van den Commissie van Raad en Voorlichting. — Losse Opmerkingen. — Stemmen uit de Eur. Pers in Ned.-Indië. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overz. — Med.

Hoofdbestuurvergadering en Algemeene Vergadering van de Vereen. „Oost en West“ te Deventer.

PROGRAMMA.
Vrijdag 4 Juli
des middags te 6 uur precies: Officieele ontvangst van Hoofdbestuur, afgevaardigden en verdere leden, met hunne dames, door den heer Jhr. Mr. T. A. M. A. van Humalda van Eysinga, Burgemeester van Deventer, in het gebouw der Loge, Rijkmanstraat.
6.30 uur: Gemeenschappelijke maaltijd in hetzelfde gebouw (f 4.50 per couvert).
8.30 uur: Hoofdbestuurvergadering in de Buitensociëteit.

Zaterdag 5 Juli.

des morgens te 10.30 uur precies: Ontvangst van Hoofdbestuur, afgevaardigden en verdere leden, met hunne dames, in het Koloniaal Landbouwmuseum aan den Brinkgrèverweg. Bezigting van het Koloniaal Landbouwmuseum, den Kolonialen Suikercursus en de Middelbare Koloniale Landbouwschool.
12.30 uur: Gelegenheid tot het gebruiken van een noermaal in het Schouwburgrestaurant, Grootte Kerkhof (f 2.— per couvert).
2 uur: Algemeene vergadering, in de bovenzaal van de Sociëteit „De Hereeniging“, Grootte Poot.
5.30 uur: Gelegenheid tot het gebruiken van een middagmaal in Hotel „De Engel“, Grootte Kerkhof (f 3.50 per couvert).
Den leden wordt verzocht, zoo spoedig mogelijk, in elk geval vóór 1 Juli e.k., bericht te zenden of men logies wenscht en of men wenscht deel te nemen aan den maaltijd op Vrijdag 4, het noermaal op Zaterdag 5 en het middagmaal op Zaterdag 5 Juli, aan den heer A. Alberts, Voorzitter der Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer, Postbus no. 1, Deventer, die zich welwillend bereid verklaard heeft, in deze zijne bemiddeling te verleen.

De Kloet-ramp.

Op initiatief van het Departement van Koloniën is de Kloet-commissie gevormd voor hulpverschaffing aan de betrekkingen van de omgekomenen, en aan hen, die door het verlies hunner bezittingen, tengevolge van de uitbarsting, in kommerlijke omstandigheden zijn komen te verkeer.

Ontzettend zijn de cijfers van de door de ramp getroffen, en van hetgeen tengevolge van de jongste Kloet-uitbarsting — de zesde in minder dan een eeuw — verwoest en verdwenen is. Om de weerga te vinden, aldus sprak de Minister bij de installatie der commissie, moet men teruggaan tot de geweldige Krakatau-ramp van 1883.

Waar wij voor een ramp van dien omvang staan, is hulp in den uitgebreidsten zin voor de zwaar beproefde bevolking een dringende eisch. Veel kan en zal in Indië door regeering en ingezetenen gedaan worden om den nood in de geteisterde streken te lenigen. Maar daarnaast zal ook het Nederlandsche volk zich niet onbetuigd laten. Evenals Indië in 1915 hulp bood aan de door watersnood geleden hebbende bevolking van Noord-Holland, zal thans Nederland gaarne uiting geven aan het gevoel van saamhoorigheid, waardoor het aan Indië is verbonden. De Minister was overtuigd, dat de instelling van een commissie tot centraliseering en leiding aan de hulpverschaffing de sympathie heeft van geheel ons volk.

Die woorden zullen ongetwijfeld ingang vinden in de voor Indië zoo sympathiek gevoelende gemoederen van de leden der vereeniging „Oost en West“.

Van de ingekomen bedragen zal melding worden gedaan in het „Koloniaal Weekblad“.

Het Dagelijksch Bestuur uit het Hoofdbestuur,
C. R. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK,
Voorzitter.
R. ZUYDERHOFF, *Onder-Voorzitter.*
H. J. A. RAEDT v. OLDENBARNEVELT.
E. F. GROOSS, *Secretaris-Penningmeester.*

Verantwoording der ontvangen gelden:
Reeds verantwoord in het Koloniaal Weekblad van 19—6—19, No. 25 f 221.—
H. A. S., Velp „ 10.—
D. L. W., Den Haag „ 5.—
A. D., Den Haag „ 5.—
G. H. P., Heemstede „ 10.—

S. v. L., Amsterdam	2.50
J. H. v. B. v. S., Den Haag	10.—
B. B., Den Haag	25.—
J. A. S., Den Haag	2.50
H. A. S., Den Haag	2.50
Van een onbekende, Den Haag	1.—
H. C. F. V., Amsterdam	10.—
Mr. J. W. B., Voorburg	25.—
Ldb., Den Haag	20.—
N. N., Den Haag	10.—
P. d. B., Den Haag	5.—
Van een onbekende, Den Haag	20.—
Familie De Vogel, Den Haag	15.—
E. M., Warmond	20.—
H. F. F. L., Den Haag	4.—
Mevr. B. v. d. B., Rijswijk	10.—
H. J. A. R. v. O., Den Haag	2.50
R. Z., Den Haag	10.—
Dr. Ph. S. v. R., Leiden	10.—
/ 456.—	

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

De Begroting voor 1920 in den Kolonialen Raad.

Zelfs meer dan men in Holland achter is met het begrotingswerk is men in Curaçao vóór. Eén maand eerder, dan de Eerste Kamer de begroting voor 1919 aangenomen had, keurde de Koloniale Raad die voor het volgende jaar goed. Uit de behandeling van deze laatste willen wij een en ander naar voren brengen.

Aanvankelijk werden de uitgaven geraamd op f 1.600.456.—, de inkomsten op f 1.067.674, zoodat gerekend werd op eene bijdrage van het moederland groot f 532.782.— (later verhoogd tot f 579.753.—) Hierbij komen nog eenige memorieposten, die heusch geen kinderachtige bedragen zullen vertegenwoordigen, en waaronder voorkomen: de kosten van inrichting van een post voor draadloze telegrafie en de voortzetting van de verbetering van de haven van Willemstad. Voegt men daar nog bij, dat de Minister in de Tweede Kamer reeds gesproken heeft van plannen voor de financiële gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs, en bedenkt men, dat de nieuwe Gouverneur wel met nieuwe (of oude) plannen voor den dag zal komen, die zullen begin-

COSTUMES - MANTELS -
TAILLE-COSTUMES -
BLOUSES -
ROKKEN -

• DEN-HAAG •

• SPUISTRAAT 8 •

• RIJKLEEDING
• KLEEDING NAAR MAAT •

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
ALLEEN NOORDEINDE 162A. TEL. 4782. DEN HAAG.

nen met geld te kosten, dan ligt de conclusie voor de hand, dat bovenstaande cijfers niet veel meer zijn, dan een slag in de lucht. Het zal dan ook waarschijnlijk niet velen belang inboezemen, dat van bovenstaand tekort, volgens de bekende euphemistische onderscheiding in gewone en buitengewone uitgaven, f 178.975.— komt voor rekening van den buitengewone dienst en f 353.807.— voor rekening van den gewone dienst.

Onder de nieuwe posten trekken de aandacht: de kosten, verbonden aan de invoering der nieuwe rechterlijke organisatie, bezoldigingen en toelagen van eenige nieuwe ambtenaren w.o. onderwijzers, twee R. K. geestelijken en een hulp: landbouwkundige uitgaven, in verband met de bevordering van het schoolbezoek, eerste termijn (f 50.000.—) voor den bouw van een nieuw tolkantoor en de oprichting van een gouvernements-apotheek.

Afzonderlijke vermelding verdient het plan tot het stichten van eene gouvernements-boekerij en leeszaal, waarvoor f 10.000.— uitgetrokken is. In de M. v. T. lezen wij daarover: „Reeds vroeger bestonden er plannen tot het stichten van eene openbare boekerij en leeszaal op Curaçao. De tijdsomstandigheden hebben de uitvoering der plannen vertraagd. Waar het gewenscht is, dat reeds dadelijk deze nuttige instelling degelijk wordt ingericht, waaraan grotere uitgaven verbonden zijn, dan door eenige vereeniging alhier kunnen worden gedaan, tenzij met grooten steun van het koloniaal bestuur, komt het gewenscht voor in 1920 over te gaan tot het stichten van eene gouvernements-boekerij en leeszaal“. Het lijkt ook ons voor de duurzaamheid der onderneming beter, dat het Gouvernement de zaak zelf ter hand neemt, maar wij hopen, dat het bij de uitvoering de medewerking van hen, die de eerste plannen ineengezekt hebben, niet versmaden zal.

Bij nota van wijzigingen is nog een bedrag van f 6.500.— uitgetrokken als bijdrage aan het Apostolisch Vicariaat in de kosten van oprichting en instandhouding van een gesticht voor verzorging en opvoeding van verwaarloosde jongens.

Pessimistisch zijn de beschouwingen, waarmee de Koloniale Raad zijn afdelingsverslag begint. Voor eerst wordt gewezen op de lasten, die het moederland der kolonie buiten hare „volksvertegenwoordiging“ om oplegt door vele uitgaven op de begrooing te brengen, waarover de Raad niet is gehoord, of waartegen deze waarschuwend zijne stem heeft verheven. En dan volgt eene bespreking van het gerucht „als zoude het in het voornemen der Regeering liggen, om voortaan de hoofdamtbeenaarsbetrekkingen aan uit Nederland uitgezonden ambtenaren te geven“. Deze laatste zaak achten wij nu voldoende belicht, tot tevredenheid ook van Curaçoaans, door hetgeen daarover onlangs in de Eerste Kamer is gezegd en geschreven, wat wij ook in dit blad vermeld hebben. Maar de juistheid van de eerste klacht kan moeilijk ontkend worden, en ook de Gouverneur schijnt er niet in geslaagd, die te weerleggen in de M. v. A. Intussen, dat er tegen de wenschen van den Raad in gehandeld wordt in sommige gevallen, waarin de Regeering de zaken anders bekijkt dan de Raad, achten wij noch te voorkomen noch laakbaar, al zal in den regel bij de beoordeeling van plaatselijke omstandigheden en toestanden de Raad als de meest-deskundige van beiden moeten beschouwd worden, maar dat ook buiten den Raad om gehandeld wordt, komt ook ons — gsoote uitzonderingen daargelaten — noch noodig noch gewenscht voor. Aan den Raad kan evenwel het verwijt niet ontgaan, dat hij dikwijls de vraag naar oogenblikkelijk financieel voordeel wat al te zeer op den voorgrond stelt; in het algemeen schijnt de Raad de zaken wat te eenzijdig uit geldelijk oogpunt te beschouwen, gedreven als vele zijner leden worden door een streven naar zuinigheid, om zich in financieel opzicht vrij te maken van het moederland, waarvan zij, naar wij meenen, de voordeelen wel eens zouden kunnen blijken overschat te hebben.

De nieuwe regeling van het bestuur der bovenwindsche eilanden (één gezaghebber voor de drie eilanden te zamen) heeft niet de instemming van den Raad, en, begrijpen wij het antwoord van den Gouverneur, die verklaarde geen inlichtingen te kunnen geven, goed, dan is deze reorganisatie ook van het moederland uitgegaan. Welke bedoeling hierbij voorgezet heeft, is niet heel duidelijk; groote bezuinigingen zijn er niet van te verwachten, en het reizen en trekken, dat noodig zal zijn, lijkt ons een lastig ongerief van de nieuwe betrekking.

De bovengenoemde Gouvernements-subsidie aan het Apostolisch Vicariaat voor de verzorging en opvoeding van verwaarloosde jongens ondervond ernstigen tegenstand. Enkele leden verklaarden hunne stem niet te kunnen verleen aan dezen post, hoewel overtuigd van de noodzakelijkheid van een opvoedingsgesticht voor verwaarloosde kinderen. Zij betoogden, dat de verzorging en opvoeding van zulke kinderen van bestuurswege moeten geschieden, en dat men zich het lot niet alleen van verwaarloosde jongens maar voornamelijk van verwaarloosde meisjes moet aantrekken, en gaven in overweging aan

de oprichting van zoo'n opvoedingsgesticht een gesticht voor jeugdige misdadigers te verbinden. Het antwoord van den Gouverneur komt ons afdoende voor. Waarom zou de opvoeding van deze jongens niet aan de R. K. missie worden overgelaten, waar deze zich tot R. K. kinderen bepalen zal, en daarmee ongetwijfeld de „overgrootte meerderheid“ van alle gevallen bereiken zal? De koloniale Raad verzuimt, hiervoor ook maar één reden op te noemen. Zoo mogelijk zal ook een gesticht voor meisjes geopend worden. „Onder verwaarloosde kinderen“, zegt de Gouverneur verder op eene vraag van den Raad, „moeten worden verstaan zij, voor wier onderhoud of opvoeding niet, althans niet voldoende, wordt gezorgd door hen, die daartoe wettelijk of zedelijk verplicht zijn, waardoor ingrijpen vanwege de overheid noodzakelijk wordt“. Ter vermindering van misverstand ware het o.i. niet ongewenscht, de voorgestelde maatregelen in verband te brengen met en te beperken tot de gevallen van ontzetting en ontheffing uit de ouderlijke macht en voogdij. Ook kinderen, waarvan door de rechter de opvoeding in een gesticht gelast is, zullen worden opgenomen.

Twee verdienstelijke hoofdamtbeenaars staan gereed den Curaçaoschen dienst te verlaten: de directeur van openbare werken en de directeur van den openbaren gezondheidsdienst. Deze laatste tak van dienst, die op hygiënisch gebied zoo uitnemend werk verricht, heeft zich nooit in de bijzondere sympathie van den Kolonialen Raad mogen verheugen. Nog bij de begrooing voor 1919 zijn ernstige klachten vernomen omtrent de hooge uitgaven voor den openbaren gezondheidsdienst en over zijne wijze van werken. Het heengaan van Dr. Waterman, die verklaard heeft geen verlenging van zijn dienstverband te begeeren, en ook van Mevrouw Waterman, zoo terecht door den heer Van Kol in de Eerste Kamer geprezen als hoofd van de Vereeniging tot bestrijding van geslachtsziekten, achten wij een zeer te betreuren verlies voor de kolonie. Ook zou het vertrek van Ir. Van der Breggen een groot verlies voor de kolonie zijn. De uitvoering der werken van de havenverbetering staat voor een belangrijk deel op zijnen naam, en tal van moeilijke bezwaren zijn daarbij door hem overwonnen of ondervangen. De Koloniale Raad heeft ernstig aangedrongen op behoud van dezen hoofdamtbeenaar, zelfs is een daartoe strakkend verzoekschrift bij den Raad ingekomen. Misschien zal dit lukken, wanneer ook de bijzondere banden, waardoor de heer van der Breggen aan de kolonie gebonden is, hem trekken.

Zooals men weet, moet de Koloniale Raad niet veel hebben van de landbouwkundigen, die er ook niet minder op worden. Het heeft lang geduurd vóór de tijdelijk-landbouwkundige eene vaste aanstelling bekam, en, vergissen wij ons niet, dan is dit ten slotte tegen den zin van den Raad in Nederland geregeld. Aan pogingen, om deze betrekking, toen zij nog tijdelijk was, weg te krijgen, heeft het niet ontbroken. Het zal dan ook niet verwonderen, dat de Raad weinig gevoelt voor den voorgestelden hulp-landbouwkundige op de Bovenwindsche eilan-

Toko Samoea Ada

Firma H. C. MORSINK Ezu, 80
Hobbemastraat h. P. C. Hooftstr. 30
Amsterdam, Interc. Tel. Z 24.

Ontvangen:

- Ketjap Bening, No 1.
- Assem
- Kemirinoten
- Kerrie Bengala
- Ketoembar
- Djinten

van alles een bescheiden
kwantum

GINNEKEN.
Inrichting voor Physische Therapie

„WBRISHOFEN“.
Geneesheer: Dr. J. C. MOM, Arts.

Hydrotherapie (Kneippkuur), Electrotherapie, Massage,
Vibro-massage, enz.

Behandeling van Inwendige Ziekten en Zenuwziekten.

SPREKUREN: te Ginneken alle werkdagen behalve
Dinsdag en Vrijdag.
Inrichting te Rotterdam, Tuinderstraat 87-89.
Spreekuur: Dinsdag 12—2 uur n.m.

N.V. Ch. L. Boucher's Handelsvereeniging

Specialiteit in **Kaartsysteem**

DEN HAAG Kauerdijk 5-7 Tel. H. 1600-924-925	AMSTERDAM Kalverstraat 35 Tel. C. 2153	GRONINGEN Spilsluizen 13 Tel. 2372.
---	--	---

Middelbare School v. Handel en Administratie.
SWEELINCKSTRAAT 17-19 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

130

Afd. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 8-jarigen cursus. Bij beschikking van Z. E. den Min. van Binnenl. Zaken gelijkgesteld met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

Afd. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide inrichtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-jarige cursus eerst beslist moet worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJMSMA

H. S. VAN HASSELT

139

Kleermakerij

Noordeinde 94 - 's GRAVENHAGE - Telefoon H. 3158

PERRY & CO.

Kalverstraat 93-95-97-99 - AMSTERDAM
ARNHEM - UTRECHT - 's-GRAVENHAGE

129

HUTKOFFERS

GENERAAL EGBERT HANIASCHOOL

OPGERICHT 1900.

138

Regentesselaan 325-327 - Telef. H. 5163
's-GRAVENHAGE.

Volledige opleiding Stenografie „Groot“, Machine-schrijven, „speciale methode“ Boekh., Handelsrekenen, Handelsrecht, Schrijven, Rekenen enz. enz. Jaarl. ruim 200 geslaagden. Van Febr. 1919 tot April 1919 deden 143 leerl. der school ex. en slaagden met hooge cijfers zoowel voor de Moderne talen als voor de Ned. Stenografie. Inl. en prosp. gratis. Voor Stenografie en Mach.-schr. kunnen dagel. leerlingen geplaatst worden, voor de andere vakken is de inschrijving geopend tot 10 Juli. v. Cursussen voor gev. en beg. die 1 Sept. aanv. Daar zeer weinig plaatsen beschikbaar zijn, is spoedige aanmelding gewenscht. Spreekuren: Maand., Dinsd., Donderd. en Vrijd. 9^{1/2}—11^{1/2}, van 1^{1/2}—3^{1/2} en van 6—8^{1/2}.

MAISON VAN HAL

Hofleveranciers van H.M. de Koningin 103

Reigerstr. 14 **BREDA** Telefoon 442

Heeren- en Dameskleeding
uitsluitend 1ste klas maatwerk

Engelsche Stoffen
Fransche Lakens

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

's-Gravenhaagsche Muziekschool „DE TOONKUNST”

LEERLINGEN-UITVOERING

.. IN DE PRINCESSE SCHOUWBURG ..

op Zaterdag 5 Juli, des middags ten 2.15 uur

Verplicht Programma p. persoon à 50 cents (met inbegrip van Sted. Bel. en tekst der liederen) van af 30 Juni aan de school, Pr. Mauritsplein 21, verkrijgbaar en bij de Firma's G. H. v. ECK & Zn, Vlamingstr.; JACQ. ELTE, Korte Poten 17; E. NOORDIJK, Bankastr. 14a; v. d. HAAR & KETEL, Weimarstr. 6.

den. Ook gaven „verscheidene” leden in overweging het nemen van proeven op landbouwgebied op de Benedenwindsche eilanden te staken. De resultaten, meenden zij, waren tot nu toe niet in verhouding tot de groote sommen gelds, jaarlijks aan het bevoornden van den landbouw daar besteed. Het Bestuur wijst dit af met een beroep op de velen, die met landbouw en veeteelt hun brood moeten verdienen, waardoor het Bestuur verplicht is, zoowel naar nieuwe cultures uit te zien, als de bestaande te verbeteren. Gewezen wordt op de aloëcultuur op Aruba, op de proeven met vezelgaven, op eene nieuwe besproeiingsmethode, waarmee in den Gouvernementsproeftuin proeven genomen zijn, die veel beloven ook voor de teelt van voedingsgewassen; en ten slotte wordt meegedeeld, dat besteld is een exemplaar van de nieuwste, door motorkracht bewogen, grondbewerkingsmachine voor kleine tot middelmatig groote terreinen. De Raad zal van dit alles wel het beste hopen, en zijn verzet wel moeten laten varen, en er licht ook eens aan denken, dat van de „dryfarming” weinig meer genomen wordt, en dat het gebruik, dat van de motorploeg gemaakt wordt, ook al niet meevalt.

Tot zoover de schriftelijke behandeling. Voor zoover de mondelinge behandeling daartoe aanleiding geeft, in een volgend nummer een slotwoord. Eenige amendementen zijn voorgesteld.

VERSLAG

van de Commissie van Raad en Voorlichting ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl.-Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, over het jaar 1918.

(Informatie-Bureau: Heulstraat 17, Den Haag).

Gedurende het jaar 1918 vermeerderde het aantal schriftelijke verzoeken om inlichtingen en bedroeg 281; mondeling werden 142 inlichtingen gevraagd, zodat het aantal, voornamelijk in de laatste maanden, toenam.

De ingewonnen informaties behoren tot de volgende rubrieken:

	schriftelijk	mondeling	totaal
Betreffende betrekkingen in het algemeen	60	24	84
Betreffende Gouvernements betrekkingen	72	33	105
Betreffende particuliere betrekkingen	47	28	75
Betreffende de reis naar, het leven, de kleding en de toestanden in Indië	13	6	19
Betreffende een bepaalde plaats of landstreek	5	5	10
Betreffende maatschappijen, ondernemingen, personen	9	3	12
Betreffende brochures, boekwerken over Indië en over betrekkingen aldaar	13	5	18
Betreffende de opleiding tot, studiekosten en vereischen tot ambten, bezoldiging, pensioen	55	28	83
Betreffende de meest uiteenlopende onderwerpen, niet afzonderlijk te rangschikken	7	10	17
	128	142	423

Verder werden nog altijd inlichtingen gevraagd over pensions, baboes, enz., welke niet tot ons ressort behoren, terwijl van de gelegenheid om de door ons uitgegeven boekjes te koop, een druk gebruik werd gemaakt.

Nauwelijks was de oorlog voorbij, of het aantal aanvragen om betrekkingen, dat in den laatsten tijd reeds was toegenomen, vermeerderde aanmerkelijk; velen vreesden in Nederland geen voldoende bestaan meer te zullen vinden.

In hunne verwachtingen om door de hulp van het Informatie-Bureau eene betrekking in Indië te kunnen krijgen, moesten zij worden teleurgesteld, vooral degenen, die weinig geleerd hadden en zoo goed als niet onderlegd waren. Algemeen ging men ook verkeerdelijk van de veronderstelling uit, dat er niet alleen een groote vraag naar werkkrachten voor Indië bestond, maar dat iedereen, die zich maar aanmeldde, op kosten van den werkgever uitgezonden werd.

Waar het mondeling onderhoud leidde tot raad en voorlichting aan jonge lieden, die werkelijk vol ijver aan het werk wilden gaan om in Indië zich een toekomst te scheppen en die ook bij machte waren om de overtochtkosten zelf te betalen, kon vaak de weg worden gewezen hoe de betrokkene, in verband met zijn aanleg, in Ned.-Indië succes kon behalen, indien hij al dan niet na voorafgaande verdere voorbereiding in Nederland, op eigen gelegenheid naar Indië kon gaan om daar zijnde, in het land zelf, op eene of andere onderneming werk te zoeken, waartoe de gelegenheid zich daar te lande ruimschoots aanbiedt.

Ook ondervond de Inlichtingsdienst zijdelings den invloed van de werkzaamheid van de „Arbeidsbeurs voor

den Indischen Dienst” hier ter stede, eerstens doordat het aantal inlichtingen, dat bij ons werd ingewonnen toenam en tweedens door den grooten verkoop van het in verschillende tijdschriften en bladen gunstig beoordeelde boekje No. 1, „De bestuursambtenaar in Nederlandsch-Indië”, die door bedoelde Arbeidsbeurs bevorderd werd.

De boekjes Nos. 3 en 4 „De rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië” en „De ingenieur in Nederlandsch-Indië”, waren in het begin van het jaar uitverkocht, zoodat een herdruk er van het licht zal zien. Pogingen worden in het werk gesteld om deskundigen over te halen deze up to date om te werken.

De Commissie had in het afgelopen jaar het verlies te betreuren van twee harer leden, de heeren J. M. Pijnacker Hordijk en E. M. van den Bergh van Heinoord. Vooral de eerste heeft door zijne rijpe ervaring in Indische cultuurtoestanden, ons bureau in vroegere jaren door zijne oordeelkundige adviezen groote diensten bewezen.

Zoowel van de opgerichte Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst, met wiens leider, de heer L. E. Dom van Rombeek, wij dikwijls in contact kwamen, als van de ambtenaren van de 9e Afdeling van het Departement van Koloniën, werd steeds de meeste medewerking en hulp ondervonden, terwijl van onze zijde de van het Departement ontvangene overdrucken der Staatscourant, waarbij personeel aangevraagd werd voor den Indischen dienst, onder belanghebbenden verspreid en in het Koloniaal Weekblad opgenomen werden.

's-Gravenhage, 20 Juni 1919.

De secretaris van den Inlichtingsdienst,
J. L. v. GENNEP.

Losse Opmerkingen.

VI.

Sabang!..... Schitterend die aankomst in de prachtbaai met z'n weelderige vegetatie! Oud en jong, oudgast en baar, alles in extase.

Onwillekeurig dacht ik aan de uitspraak van Bas Veth: „Indië ruikt men op een afstand”..... 't is maar een kwestie van reukvermogen!

Toch zijn er enkele kleinigheden, sinds Bas Veth schreef, veranderd. Tegen het naderen van het einde zag men verschillende vreedzame burgers zich tooien in H. M. uniform! Ook civiele ambtenaren voelden zich genoodzaakt de gouden-W-knoopen in de jassen te demonstreeren. En sommige nieuwelingen — lach niet s.v.p. — haalden hunne revolvers voor den dag en zaten elkander de nieuwste snufjes van hun verdedigingswapen te explicieeren.

Dit is de vierde keer, dat ik naar Indië steven; maar nog nimmer te voren heb ik zoo'n leuke reis gehad, wat betreft studie van diverse tropen-mentaliteiten. Als ik romanschrijver was, zou ik daar heel boekdeelen mee kunnen vullen!

De aankomst werd direct ontsierd door hinderlijke en absoluut onnodige en onpraktische bepalingen van de welbekende „Heilige Bureaucratie”. Zoo vlot als de passen-controle enz. was ingepikt te Port-Said, zoo lammenadig ging dat te Sabang, waar de havenmeester in hoogst eigen persoon, geassisteerd door een klerkje, paperassen in tweevoud zat in te vullen, te nummeren, te registreeren enz. enz., terwijl een opgewonden menigte van over de vierhonderd passagiers stond te hunkerken om het heete schip en de kolendamp-atmosfeer te verlaten en eens een beetje lichaamsbeweging te nemen.

Totdat op een gegeven moment het geduld uitgeput raakte en de menigte alle autocratische bepalingen aan haar laars lapte, tengevolge waarvan de ontschepings-ambtenaar-havenmeester inzag, dat de door „Justitie” gedecreteerde bepalingen praktisch onuitvoerbaar waren en..... in strijd met z'n eigen orders, toestond, dat wij toch maar aan wal gingen vóór dat alle formaliteiten afgelopen waren. Met welk proces intusschen een uur of drie was verstreken.

Typisch-Indisch staaltje van ambtenarij, die streng van opzet, eindigt met zich onder den voet te laten loopen!

* * *

f 3.75 een paar keurige witte hoge schoenen; f 3.— idem lage; f 2.75 een paar goede leeren sandalen. Amerikaanse sok-ophouders, geschikt voor tropengebruik f 0.50..... Amerikaanse sigaren, goed rookbaar, 2½ en 5 cent per stuk! Japansche, katoenen sokken 40 cent per paar; reukzeep voor een dubbeltje; eieren 5 cent; vleesch een gulden per kilo. Kortom..... het land van belofte ontpopt zich als een uitermate goedkoop land. Precies zoals dat in de crisisjaren in patria altijd beweerd was geworden.

Oudgasten glommen van genoegen. Nieuwelingen uitbundig in hunne vreugdebetuigingen.

En de blanke dames en heeren hadden al spoedig den juisten toon van „commandeeren” te pakken:

N.V. Autogarage „CITO”

Schenkweg 7 - 's-GRAVENHAGE, - Tel. H. 6290

160

Luxe Verhuur-Auto's

Chirurgische
Instrumentenfabriek
H. LOTH & STÖPLER
Directeur: H. STÖPLER
TRANS 1-UTRECHT
UITRUSTINGEN
voor H.H. DOCTOREN
Complete Installaties
voor Hospitalen
Fabrikante: Nord Compressor

110

Laat Uwe woning
Electrisch Verlichten
(hetzij voor eigen rekening of voor
rekening der Centrale)
bij de
N.V. Electro-Technisch Bureau
v.h. W. HAAXMAN & Co., 108
gevestigd te AMSTERDAM, Singel 176.
Bijkantoren: DEN HAAG, Piet Heinstraat 29.
NIJMEGEN, Ziekenstraat 2.
ZEIST, 2e Dorpsstraat 32a.
INGENIEURSBEZOEK GRATIS.

Kon. Ned. Mandenfabriek en -magazijnen

Fa FERD. VAN VLIET
DEN HAAG

Hofl. Z. K. H. Noordeinde 158 Tel. H. 3160

14 L

Manden en Rottingmeubelen.

THE PH. VAN OMMEREN
CORPORATION OF NEW-YORK
New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:

Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Eigen Opslagplaatsen te OAKLAND (San Francisco)

Nadere inlichtingen worden gaarne
verstrekkt door

150

PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

„Ajo, kassih dit en kassih dat... en lekas g.v.d.....”
 In schrill contrast met Port-Said, maakte Sabang als eerste haven in Indië op een ieder een buitengewoon gunstigen indruk. Alles even zindelijk en netjes, alles ademde rust en kalmte, prachtige natuur, goede huizen, keurige kampongs, goed gekleede menschen, orde en regelmaat.

De Sabangsche „bourgeoisie” au grand complet! Dat was nie nog al geen evenement..... 12.000 ton en bijna 800 koppen!

De toko's deden prachtzaken en — overvroegen niet noemenswaard. Evenzoo de diverse fruithandelaars, die echter fruit van zeer inferieure kwaliteit en in hooge mate onrijp aan den man brachten, hetgeen velen onzer, die van alles door elkander naar binnen werkten, hevige diarrhee zal bezorgen!

We bleven te Sabang van den middag, tot den volgenden dag 12 uur 's middags en hadden dus volop gelegenheid de kooplust te bevredigen en tevens eenige uitstapjes te maken, o.a. naar de moderne havenwerken met kolen-transporteurs, zoomede naar het bergmeertje de „anak laeet”. Velen, die tegen een flinke, warme wandeling opzagen, konden hun nieuwsgierigheid voldoen per auto-bus, model sight-seeing-car, waarin een heel stel tegelijk de bezienswaardigheden kon afdoffen.

Zeer de aandacht trokken de Atjehsche inlanders, die zich van al het drukke Europeesche gedoe weinig aantrokken en met effen gezicht hun gang gingen. Nu en dan een uitroep: „Ajakkes, wat een gemeen tronie! Hu, wat eng, ik zou zoo'n vent niet graag alléén ontmoeten! Zijn dat nou die gevaarlijke moordenaars?” Or words to that effect.....

Blijkbaar waren de meesten dier „enge” dames en heeren niet goed op de hoogte van de „Indisch-vaderlandsche” geschiedenis en hadden zij verwacht, dat die Atchineezen ons om den hals zouden vallen en hunne vreugde over deze ontmoeting aan onze borsten zouden uitsnikken!

De meesten keken ons met opzet niet eens aan.....

Met onze mede-passagier, de heer T. Tje Be, welbekend in Indonesische studentenkringen om zijn zeer geavanceerde ideeën, werd een goedgeslaagde mop uitgehaald. Des nachts om twaalf uur in vroolijk gezelschap naar huis, d.w.z. naar de boot, wandelende..... druk gesticuleerende over de Aziatische politiek en de Westersche superioriteitswaan... werd hij aangehouden door een Europeesch politie-agent, die hem om z'n „pas” vroeg. Hevige opschudding in het gezelschap..... gegarandeerde terugbrenging naar het schip door mede-passagiers..... verontwaardigde klachten bij den administrateur..... felle discussies over het (reeds afgeschafte) passenstelsel en dergelijke.

Toen vriend Be merkte, dat hij „er tuschen” zat, lachte hij hartelijk mee!

* * *

Het gaat thans naar Belawan, Singapore en Priok. Alle verving is vergeven en vergeten. Iederen, ook schrijver dezes, heeft nu z'n tijd nodig tot kijken, passagieren, pakken en overpakken.

De rest van deze reisherinneringen zal ik dus laten volgen uit Java.

H. J. VERMEER.

Nabij Belawan, 14 April 1919.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

De gemeentelijke woningbouw te Semarang in haar algemeene beteekenis.

In het „Soer. Hbl.” bespreekt V. de nota voor den bouw van 500 gemeentewoningen, voorkomende in het „Semarangsch Gemeentebld” van 1917 afl. 9. Die nota is zóo bemoedigend voor onze volkshuisvesters, dat ze gevaarlijk wordt in handen van de vele welwillende optimisten, die vinden, dat men met de woningvoorziening van den kleinen man veel vlugger kan opschieten dan nu het geval is.

Semarang is voorgestaan met daadwerkelijke woningbouw en heeft daarmee aan de andere gemeenten een goed voorbeeld gegeven. Het gevaar bestaat echter, dat men het voorbeeld van Semarang zal opvatten als een model, een standaardtype, dat men slechts heeft na te volgen om op gemakkelijke, vlotte, goedkope en rendabele wijze het vraagstuk der volkshuisvesting tot oplossing te brengen.

Daarom wenscht schr. zijn bedenkingen in het midden te brengen „als waarschuwing tegen gevaarlijk optimisme en als aanmaning tot voorzichtigheid bij het opzetten van openbare bouwbedrijven van dezen aard.”

Twee voor Semarang zeer gunstige factoren vallen aanstonds op, eerstens een grondhuur van 5 cent per M². per jaar. Voor verreweg de meeste bedrijven van woningvoorziening op onze hoofdplaatsen zal een belangrijk hooger bedrag voor grondhuur moeten worden aangenomen. Er bestaat voor de Indische hoofdplaatsen in het algemeen aanleiding om een grondhuur van 15 cent per M². te veronderstellen: de werkelijkheid zal eer tegen- dan meevallen.

De bouwkosten worden begroot op rond 12 gld. per M². bebouwd oppervlak voor semi-permanente woningen van zóo gróote deugdelijkheid, dat gerekend mag worden op een aflossing van de bouwsom

in 30 annuïteiten en een voldoende onderhoud voor 1 pCt. van de bouwsom per jaar; het kleine onderhoud is ten laste van de bewoners gedacht.

Aflossing in dertig annuïteiten, bouwen tegen 12 gld. per M². en een jaarlijksch onderhoud van 1 pCt. van de bouwsom is voor de huisvestingidealisten om van te watertanden. Maar waar — behalve dan in Semarang — treffen al die factoren zóo gunstig samen? Op woningen, zóo uitermate goedkoop en dienovereenkomstig zóo weinig deugdelijk, zal niemand een voorschot geven op voorwaarde van aflossing in 30 jaar, vermits ze halfweg de aflossing alle kans loopen van totaal op te zijn wegens het goedkope onderhoud en de gebreken in den opzet, welke alle onderhoud niet vermag goed te maken.

De vraag is, of semi-permanente woningen, die in normale omstandigheden 25 à / 30 per M². kosten, in verband met den korteren levensduur, de hoogere aflossingen en het zwaarder onderhoud, zóo veel goedkoper zijn dan steenen woningen, vooral wanneer men door deugdelijker houtconstructie en door gebruikmaking van wanden in bepleisterd metaalgaas in plaats van gedekwanden den levensduur verhoogt en tevens de onderhoudskosten vermindert.

Verder is een bedrag van 1 pCt. van de bouwsom voor onderhoud zeker te weinig. Zonder voortdurende voorlichting en controle zal het onderhoud zóo onvoldoende zijn, dat het oorzaak wordt van een vroegtijdig verval, terwijl een semi-permanente woning spoediger zal uitgewoond zijn en van de slordigheid der bewoners (meest Inlanders) meer te lijden zal hebben dan steenen huizen.

Ten slotte worden tegen de hygiënische hoedanigheid van semi-permanente woningen veel bedenkingen aangevoerd en worden ze bijzonder geëigend geacht voor de verspreiding van pneumonie.

Wat de financieele zijde van het vraagstuk aangaat, gaat schr. uit van het in de Semarangsche nota gevolgde schema. Hij stelt de bouwkosten op / 25 per M². per jaar, de aflossingstermijn op 25 jaar, de jaarlijksche onderhoudskosten op 1 pCt., al acht hij het bedenkelijk, dat voor zware herstellingen en vernieuwingen geen post uitgetrokken is.

Schr. komt dan tot een totaal aan uitgaven van 41.700 gld. in plaats van 19.455 gld. zooals in meergenoemde nota. Om de rekening kloppend te maken, zouden de huren verhoogd moeten worden in verhouding van 42:20 en gemiddeld komen op 30 pCt. van het inkomen, wat een ongewenschte bezuiniging op andere belangrijke levensbehoeften noodzakelijk zou maken, terwijl bovendien bedacht moet worden, dat hier sprake is van de huisvesting van de laagst-gestitueerden.

Daar het natuurlijk niet aangaat de huishuur zóo op te drijven, zal het bouwkapitaal niet alleen geen rente opbrengen, maar zal er moeten worden bijgepast.

De huisvesting van de geheele Inl. bevolking binnen afzienbaren tijd in steenen woningen is volstrekt onuitvoerbaar, in het midden gelaten, of zij noodzakelijk is dan wel in eenigszins belangrijke mate zal bijdragen tot des Inlanders economische verheffing. De kosten van een dergelijke verbetering der huisvesting wordt voor Java geschat op 2,5 milliard.

Veel meer wélmeeneende dan doordenkende vrienden van den bruinen broeder fantaseeren plannen in elkaar, waarbij het gouvernement hout levert voor niets of bijna voor niets, instructeurs door de dessa wandelen als leeraren in de steen- en cementfabricage en de bevolking in haar vrijen tijd zelf de woningen optrekt.

Hoe men de zaak ook keert, de waarde der woningen moet worden voortgebracht. Alleen zou, indien de dessaman in staat was de steenen woningen op te trekken, een besparing aan arbeidsloon mogelijk zijn.

Om praktisch te blijven moeten we vragen welke de plaats is der verbetering van de volkshuisvesting in het geheel van maatregelen tot economische ontwikkeling der bevolking en welke bedragen voor dit doel kunnen worden afgezonderd.

En dan is maar één antwoord mogelijk: men ga, voor zóover steun uit de openbare middelen nodig is, slechts dan tot de verbetering der volkshuisvesting over, wanneer de woningtoestand van dien aard zijn, dat ze alle maatregelen tot ethische en sociale verheffing der bevolking getroffen, onvruchtbaar maken of de uitwerking beperken.

In aanmerking nemende, dat de hygiënische toestand van de bevolking meer afhankelijk is van de omgeving der woning dan van deze zelf — uitgenomen bij bepaalde infectieziekten, als pest, — dan

Magasin de Nouveautés
 voorheen GEBR. LEVY 67
— APeldoorn —
 Dames- en Kinder-Confectie
 Mode-Artikelen

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek
 WALDORPSTRAAT 16—22
 's-GRAVENHAGE TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe Leden aan.

Behalve GOED BROOD wordt U een dividend van 5 0/0 gewaarborgd.

Inrichting voor Complete Meubeleering
N.V. „L. P. SMULDERS' MEUBELFABRIEK”
 Tolbrugstraat 11 - BREDA - Tel. Interc. 235.

Behangerij, Stoffeerderij
 Matrassen

INDISCHE UITRUSTINGEN
 VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
 A. DE VRIES & ZONEN
 AMSTERDAM
 ROTTERDAM
 DEN HAAG
 UTRECHT
 BAARN

Adverteeren doet verkoopen.

zich af, zou er eigenlijk bestaan om die menschen tegemoet te komen, indien op deze wijze uit den middenstand een stroom kan worden geleid naar den landbouw?

Met de aanhaling van des sprekers samenvatting zijner lezing mogen ook wij eindigen:

„Ik hoop echter mijn hoofdgedachte duidelijk te hebben uiteengezet: n.l. dat niet de groote landbouw, welke arbeidsgelegenheid verschaft, doch de winsten wegvoert, omdat zij grootendeels met buitenlandisch kapitaal werkt en als kapitalistisch bedrijf alleen onder gunstige omstandigheden rendabel is, ook niet de op de meest primitieve wijze gedreven kleine landbouw, welke zich hoofdzakelijk toelegt op den teelt van artikelen voor dagelijksch gebruik, maar dat alleen de middelgrootte cultuur, voornamelijk van stapelproducten, gedreven coöperatief en intensief, door zelf geïnteresseerde huisgezinnen, dus op goedkope wijze, de „Hartader“ kan zijn en daarom niet genoeg bevorderd kan worden.”

Voor kritiek op de denkbeelden van den heer van Drimmelen is het Koloniaal Weekblad niet de plaats.

„De Surinamer“ van 1 Mei schrijft onder het hoofd „New York—Paramaribo“:

„Naar verluidt, bestaan in de Vereenigde Staten ernstige plannen om een rechtstreeksche vaart tusschen New-York en Paramaribo te openen.

De Amerikaanse handel is tengevolge van den oorlog enorm in de West-Indiën toegenomen; en ook Suriname betreft thans de meeste goederen uit de Ver. Staten.

De vaart van Amerikaanse schepen is daardoor zeer uitgebreid, en deze hebben reeds de K.W.I.M. groote afbreuk gedaan.

Indien de K. W. I. M. geen maatregelen neemt, dan zal zelfs het passagiersvervoer zeer verminderen. Komt de nieuwe lijn tot stand, dan zal de reis Paramaribo—New-York—Amsterdam slechts 4 dollar eerste klasse dunder zijn dan de rechtstreeksche reis per K. W. I. M., terwijl de reis ongeveer even lang duren zal met een oponthoud van een paar dagen in New-York.

Maar vooral zullen de vrachtprijzen veel lager worden, zoodat de handel hoofdzakelijk van de Amerikaanse schepen gebruik zal maken, zooals nu reeds met Engelse schepen verscheept wordt.

Wij betreuren het, dat een vreemde stoomvaartlijn zulk een concurrentie aan onze Hollandsche Stoomvaart Mij. zal aandoen.”

Naar de Surinaamsche bladen melden heeft de K. W. I. M. de tijdelijke vrachtverhoging van 150 pCt. voor de vaart Amsterdam—Paramaribo ingetrokken. De passageprijzen echter zijn nog niet verlaagd.

Naar „De Maasbode“ verneemt, is het Suriname Studie-Syndicaat, onder leiding van den heer J. S. C. Kasteleijn, 15 Juni l.l. met het s.s. „Stuyvesant“ van West-Indië naar Nederland vertrokken.

Curaçao.

Blijkens op 12 dezer bij het Departement van Koloniën ontvangen bericht heeft de nieuwe Gouverneur het bestuur over de kolonie aanvaard.

Dinsdag 13 Mei 1919 is door den waarnemenden Gouverneur op de gebruikelijke wijze de vergadering van den Kolonialen Raad geopend.

Mevrouw van Breemen—Kruyt e. a., onderwijzers en onderwijzeressen hebben zich tot den Kolonialen Raad gewend met verzoek om 's Raads invloed te willen aanwenden, dat ook de salarissen van verzoekers zullen worden vastgesteld volgens den grondslag, die gegolden heeft voor de laatste uit Holland uitgezonden krachten. Twee jaar geleden heeft mevrouw van Breemen zich met een dergelijk verzoek gewend tot de Tweede Kamer; blijkbaar zonder veel succes. Het is inderdaad niet aangenaam voor de ond-gedienden, dat, waarschijnlijk ten gevolge van de moeilijkheid om op de geldende voorwaarden gegadigden te vinden, de nieuw-uitkomenden op zooveel gunstiger bijpalingen aangesteld worden. Zoo is reeds de vreemde toestand geschapen, dat het hoofd der Hendrikschool, wiens grondtraktament f 900 beneden dat van den inspecteur van het onderwijs is, in werkelijkheid f 500 meer salaris heeft dan deze.

De verkiezing van het bestuur der groep „Nederlandsche Antillen“ van het Algemeen Nederlandsch Verbond heeft voor het eerst plaats gehad volgens de nieuwe statuten, n.l. door

om aan de stemming deel te nemen. Als bestuursleden zijn gekozen: de heeren D. de Marchena Jr., H. Meerdink, A. A. Boom, F. W. P. Winkel, Ds. G. J. Eijbers, J. H. Perret Gentil, Isaac Baiz, C. J. Krijt en mevrouw van Breemen—Kruyt.

Op 9 Mei 1919 zijn met de „Commewijne“ in de kolonie aangekomen de heer G. J. Tijnstra, de nieuwe gezaghebber der drie Bovenwindsche eilanden, en de heer M. C. Goedhardt, officier van gezondheid 2e klasse. Eerstgenoemde zou, volgens de „Amigoe di Curaçao“ met hetzelfde schip naar St. Martin gaan.

Bij de aardbeving van 28 April 1919 in San Salvador is ook een Curaçaosch jongmensch, Horacio de Marchena, jammerlijk omgekomen.

Op de Bovenwindsche eilanden heeft de griep in hevige mate geheerscht. Op St. Martin lagen 320, op Saba 150 personen ziek. Vele gevallen van longontsteking zijn voorgekomen: gelukkig weinig met doodelijken afloop.

Aan de „Amigoe di Curaçao“ zijn onderstaande berichten ontleend:

Een nieuwe lijn, die in den laatsten tijd geregeld de haven van Willemstad aandoet, is de Amerikaanse Caribbean Steamship Company Ltd., die in de laatste weken de „Eika 3“, de „Vesta“ en nu weer de „Lake Cayuga“ hierheen zond. Behalve Curaçao is ook Maracaibo en Columbia in de vaart opgenomen. Van Curaçao vertrekken de booten regelrecht naar New-York, en nemen daarom ook de brievenpost mee.

In het laatst van Mei werd weer eene Italiaansche boot op Curaçao verwacht.

Op St. Eustatius werden einde April l.l. met bestemming naar Barbados in de „Estelle“ 112 balen katoen en 600 zakken katoenzaad verscheept.

27 April l.l. liep de haven van Curaçao binnen de Hollandse vrachtboot „Maras“, komende van Madeira. De bemanning bestond uit Chinezen en Javanen. De boot kwam om eene lading koffie in te nemen voor Antwerpen. De „Maras“ was vroeger eene Duitse boot, en is een van de door de Duitse Regeering in ruil gegeven booten voor de Hollandsche schepen, die onrechtmatig getorpedeerd zijn.

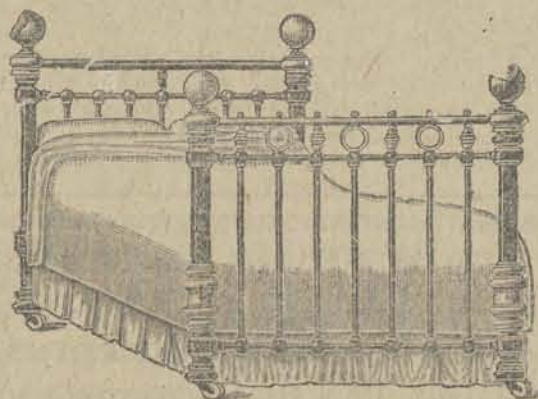
WAT DE INLANDER ZEGT.

Democratie. De hoofdredacteur van de *Soematera Bergerak* geeft een beschouwing over de Inlandse beweging, die hij kwalificeert als „een streven tot bereiking van de volksmacht over eigen land.”

Z.i. krijgt het volk overal meer macht en meer invloed, behalve hier in het Oosten. De bevoegdheid om het land te besturen, de zaken te regelen, ligt hier niet in de handen van het volk, maar in die van een Eerste en Tweede Kamer in Nederland. Men is er zich hier evenwel van bewust geworden, dat dit veranderen moet, en er wordt een actie gevoerd, om de regeling van het bestuur naar Indië over te brengen. Men acht Indië daarvoor rijp, en geschikt om eigen zaken te besturen. Zelfvertrouwen, zelfkennis worden tegenwoordig door heel Ned. Indië met klem gepropageerd. Het volk moet het tegenwoordig autocratisch bestuur veranderen in een democratisch, waarbij de regelingen worden overwo-

Th. A. A. SIMONIS,

GROENMARKT 34, over de Prinssestraat.
TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.
Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog-Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

Pianos en vleugels
DUCANOLA
NON PLUS ULTRA
F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUSTRAAT 9
DEN HAAG
BRED-A-MAASTRICHT
Vraagt catalogus

BUNSCHOTEN & DE GOOIJER

HOFLEVERANCIERS

Oudegracht 118 w.z. - UTRECHT - Tel. Interc. 174

ORIGINEELE

ENGELSCH

STOFFEN

KLEEDERMAKERIJ.

Indische
Uitrustingen.

Bereizen geheel Nederland.

Een voorsprong
op alle andere merken,
heeft de

Monarch
schrijfmachine

met optel- en
affrekapparaat.

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG

GEBRS. VLES - LEIDEN

Kleermakerij

BREESTRAAT 177 TELEFOON No. 393

Steeds de nieuwste
Engelsche Stoffen
in groote keuze voorradig.

Uitrustingen voor Indië

gen en vastgesteld door het volk en zijn raden, die vertegenwoordigers daarvan slechts de uitvoerders zijn.

„Aldus zijn de wenschen en verlangens van het volk, n.m. om te komen tot een democratisch zelfbestuur. Wanneer niet zulk een bestuur wordt verkregen, kan de vooruitgang ook niet ordelijk te werk gaan. De veiligheid, die tevredenheid geeft, de geslaagde padi-oogst, het voldoende eten, die zoolang hebben gestaan in de ambtelijke rapporten, worden door het volk voor onwaar verklaard, als duidelijke leugens; het onderwijs, de gezondheidszorg, de opleiding voor landbouw en handel; men gevoelt het als onvoldoende, men gevoelt dat dit niet behoorlijk geregeld is. En men heeft het bewustzijn, dat een en ander niet voortdurend zoo blijven mag. Dit is de groote beweging onder het volk van Indië.

„Schrijver constateert, dat alle Inlanders van alle eilanden, groot en klein, gebukt gaan onder zware lasten en het daarom zaak is, dat alle Inlanders, grooten en kleinen, van boven- en benedenlanden, armen en rijken, zich vereenigen, ieder eiland zijn eigen afdeeling vormende. Daarom is het de plicht van alle inwoners van Sumatra, van welke streek ook, elk verschil terzijde te stellen en gezamenlijk op te gaan voor de verheffing van het Sumatraansche volk, tot hulp van de Indische beweging. Schrijver roept dan uit: „Ajo, kinderen van Sumatra, van het land en van de zee. Komt in groot getal deelnemen aan de beweging van ons ras en ons land, steunt de groote beweging van de echte kinderen van Indië. Alle S. I.-vereeningen en alle Inlandsche vereeningen van anderen aard en geheel Sumatra, bevordert uw kracht, komt op voor uw wenschen, uw verlangens.”

Schrijver wekt dan op de verkeerde toestanden aan het daglicht te brengen, de vrijheidsberoovingen te teekenen, opdat het Sumatraansche bloed, het warme, het helpen zal om het vuur te ontsteken in de aderen van Indië. Een strijd van gedachten is meer verheven en scherper dan het vergif van een ijzeren rentjong. Die strijd zal krachtig vooruitgang brengen. Alle vreemdelingen, die hier gezag uitoefenen hebben bloed als wij, het zijn menschen als wij. Toont hun, dat wij, kinderen van Sumatra, hier in ons land thuis zijn. Laat hun weten, dat de gastheer meer macht moet hebben dan de gasten. Niet overhaast broeders, wanneer ge maar eerlijk, oprecht en behoorlijk blijft.”

S. I. O. S. Tjokroaminoto geeft in de *Oetoesan Hindia* een vertaling van een door het *Indische Volk*, orgaan der S. D. A. P., gegeven commentaar, inzake den afloop der besprekingen in den Volksraad over de inkrimping van het suikerareaal en knoopt daaraan de volgende beschouwingen vast: Van den beginne af aan waren we er vast van overtuigd, dat de voorstellen der Radicale Concentratie, speciaal die der S. I., zouden worden verworpen door den Volksraad, die immers voor het meerendeel bestaat uit vertegenwoordigers van het groot kapitaal, van de ambtenaren (werktuigen van een regeering, welke niet door het volk is aangesteld) van de conservatieven, van menschen met een halfrijpe politieke richting enz. De S. I. is heelemaal niet uit het veld geslagen door haar nederlaag in den Volksraad, die toch maar een adviseerende stem heeft. Integendeel de S. I.-partij verheugt er zich over, dat zij haar stem vrij en frank heeft kunnen doen hooren in een college, waar de S. I. voormannen aangezicht tot aangezicht stonden tegenover afgevaardigden der vijanden van de S. I. en der vijanden van de algemeene volksbeweging. Of de Regeering van Indië de zijde zal kiezen van de partij der kapitalisten-ambtenaren-conservatieven-halfrijpen, of wel van het volk, zal de Regeering zelf moeten weten, de door haar aan te nemen houding zal haar kenmerk (tjap) zijn, en haar toekomstig lot zal van dat merk teekenen afhankelijk zijn. De Radicale Concentratie en de Sociaal Democratische Kamerfractie in Nederland worden, wanneer noodig, door de S. I. enkel beschouwd als (een middel) om haar macht te vergroten en te vermeerderen, maar in haar politiek streven naar vrijheid voor het volk, hulpverlening aan de menschheid, om te komen uit de ellende, vertrouwt de S. I. beweging vooral op zich zelf.

Niet in den boezem der Regeering, niet in den Volksraad zal de S. I. haar kracht vinden, maar daarbuiten, in den boezem van het volk, van tientallen miljoenen menschen, die allen ellende lijden en hetzelfde lot deelen. De nederlaag in den Volksraad is slechts te beschouwen als een zweeps slag, welke de S. I. beweging, d.i. de volksbeweging, voortdrijft en zich doet uitbreiden. Op een bepaald tijdstip en op een bepaalde plaats gekomen, zal de S. I. de overwinning behalen en genieten. Het is niet noodig, dat de S. I.-leiders zich uit den Volksraad terug trekken, maar het werk daarbuiten, de arbeid ter voorbereiding van alle volksklassen, die in hetzelfde lot verkeerden, de voorbereiding van het volk en deze grondig ter hand te nemen is de plicht van de S. I., van alle S. I. voormannen, van alle S. I.'ers.

Billatri fi-Sabil 'l hak! (Met God op den weg van het Recht).

Inl. Motie. Door het raadslid, de heer Soerya (Semarang) is de volgende motie bij den gemeenteraad ingediend: De gemeenteraad van Semarang, in

vergadering bijeen op 24/25 Maart 1919, gehoord de terzake gevoerde debatten,

overwegende, dat het dringend noodzakelijk is, om ook in verband met de spoedig te verwachten instelling van een volksvertegenwoordiging in Indië door rechtstreeksche verkiezing samen te stellen, maar vóór alles, omdat het een eisch van billijkheid is tegenover het opwaarts streyende volk van Indië, dit in staat te stellen door uitbreiding van het kiesrecht aanzienlijk ruimer aandeel te geven, in het beheer der nationale geldmiddelen;

overwegende, dat het een democratische eisch is, waaraan gehoorzaamd dient te worden; dit kiesrecht aan zoo min mogelijke beperkingen te binden;

verzoekt aan Z. E. den Gouverneur-Generaal om stappen te doen, opdat de kiesrechtordonnantie worde uitgebreid in dien zin, dat het kiesrecht enkel worde afhankelijk gesteld van een leeftijds grens, van het domicilie en van de volle beschikking over de burgerlijke vrijheid. (*Sinar Hindia*).

Feestviering. Laat de conservatieve Menangkabauer te Padang — alzo de *Sinar Sumatra* — weinig meer van zich hooren en stellen zich in den laatsten tijd hoofdzakelijk de zoogenaamde „moderneren” op den voorgrond, met genoeg kan medegedeeld worden, dat de conservatieve partij, onder leiding van den bekenden journalist, *Datoe Soetan Maharadja*, besloten heeft, ter herdenking van den dag, dat Padang 100 jaar geleden uit Engelsche onnieuw in Nederlandsche handen is overgegaan, een week lang feest te vieren, en meteen een soort jaarmarkt of fancy fair te organiseren. Een loterij voor een en ander is bereids toegestaan.

De ware Wijsheid. Het volgende verhaal wordt in de *Neratja* gedaan over een Chineesch prediker in het Sendanggebergte (afdeeling Toeloengagoeng-residentie Kediri), *Tan Tek Sioe* geheeten, een zeer gefortuneerd Chinees, die zijn ouders vroeg verloren had. Reeds als kind, vertoonde hij wonderlijke eigenschappen. Toen hem bij zijn meerderjarigheid de erfenis werd ter hand gesteld, gaf hij blijken van grooten afschuw voor geld, wilde hij het niet zien. Ook werd hij onpasselijk bij het zien van voedsel en toonde hij afkeer van deze wereld. In den tijd, dat hij bij een firma te Soerabaja werkzaam was, hadden zich dergelijke verschijnselen vertoond, en waren er dagen, dat hij geen woord wilde zeggen. Drie jaren geleden trok hij zich als priester terug in het Sendanggebergte van genoemde afdeeling. Weldra kwamen vele menschen hem in zijn stroohutje bezoeken, maar met niemand sprak hij, noch wilde hij zijn armzalige woonplaats verlaten voor een groot fraai huis, dat rijke Chineezzen uit Soerabaja aldaar voor hem opzetten. De eigenaardige man noemt zich thans *Rama Moerit* en heeft een boek van de *Ware Wijsheid* uitgegeven, dat hij gratis verspreidt. Ook verschijnen telkens circulaire van dezen profeteet in het Maleisch, welke eveneens vol goede raadgevingen zijn. Zoo o.a. is kortelings een dergelijke circulaire verschenen, gesloten in een enveloppe, dragende een symbool, t.w. drie kruisen in een cirkel en daarboven de woorden: „Boenga Tjempaka” (de tjempaka * bloem), in welke circulaire, aanvangende met de woorden: „Heil dengenen, die het Reine willen” onder aanroeping van den „oprechten en geduldigen Siwah”*) gewezen wordt op de Drie-eenheid en aangedrongen op aanschouwing van het eigen innerlijk voor het heil der ziel. Voor velen — zegt de redacteur — zullen deze woorden nog duister zijn. Maar in 't kort gezegd, houden zij een aansporing tot broederschap over de geheele wereld.

De Islam. In een hoofdartikel in de *Darmo Kondo* behandelt *Poedjo* den Islam in eigen land, waartoe hij Oost-Indië rekent, omdat sedert 500 jaren de Islam aldaar de overheerschende godsdienst is. Indië is niet het land der Christenen, maar der Moslims. „De Christenen zijn slechts de overheerschers”. Omdat de Moslim verdraagzaam, eerlijk, rechtvaardig enz. behoort te zijn, zal er ook, naar schrijver hoopt, geen enkele Moslim zijn, die den Christen haat. Laten wij dus met hartelijkheid onze gasten ontvangen, zegt hij, om daarmee te voldoen aan 's Profeten wil. Geen doodslag, geen haat, geen vernedering, geen verschil tusschen menschen, is wat de natuur wil, maar goed zijn en rechtvaardig, opdat het menschedom in vrede en rust kan leven. En ieder land streeft naar ontwikkeling en vooruitgang. Zoo doet ook Indië en het vraagt om ook den Islam te verheffen en die ingezetenen weer terug te brengen naar den Islam, die zich daarvan verwijderd hebben door iets, waarvan de oorzaken moeilijk te bepalen zijn. Des Moslims plicht is de naam van den Profeteet hoog te houden, en zich te houden aan zijn gebod en zijn verbod. Het is niet genoeg, dat men zich alleen Mohamedaansch kleedt, maar ook het lichaam en het hart behooren te worden geislammi-seerd. En die plicht moet van ons overgaan op onze kinderen en kleinkinderen. En dus: Zaaït uit het zaad van den democratischen Islam in het hart onzer kinderen en kleinkinderen en beschouwt zulks als levenstaak.

Welke middelen staan ons daarvoor ten dienste? zoo vraagt schrijver. Dit is moeilijk te beantwoorden, maar laten we een voorbeeld nemen aan de

*) Naam van een boom met kleine tulpvormige, welriekende, witte of gele bloemen.

**) Een naam van den Javaanschen God Goeroe.

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737.

Code 5th Edition A. B. C.

Hotel-Café-Restaurant „SUISSE”
Amsterdam 192
72 Kamers. Badkamer op iedere Etage.
Centrum der stad. Dir. H. P. ALBERTS.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.

DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Palace Hotel - Hilversum

Telefoon 21

Familie-Pension 1ste Rang

Het geheele jaar geopend
D. VAN DIJK.

Grand Hotel Pension „DE NIEUWE KROON”

voorheen BLOEMINK

APELDOORN. 66

De meest bekende inrichting ter plaatse

Directeur-Eigenaar H. VAN WIJK,
voorheen Directeur Hotel van Wijk, Singapore.

„DE BIJENKORF”

:: Lunch- en Tearoom ::

Koude- en Warme Schotels 153

WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

Eerstdaags OPENING van de

N.V. INDISCH RESTAURANT

LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.

Uitsluitend Indische Tafel.

153

Directeur: J. VAN GEEMERT.

HOLLAND HOTEL
tegenover de Wagenbrug
Restaurant à la carte en pension
DEN HAAG 148

Parkhotel
van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes. 170
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden,
Rustige ligging.
Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

wijze, waarop de zending den Godsdienst verbreidt en de Inlandsche kinderen ontwikkelt, en dan kunnen we: a. Den Islamitischen kinderen les geven op Vrijdag van 11—12 of op Zondag, en b. een tijdschrift voor kinderen uitgeven in den geest van de *Medan Mostimin*; c. boekjes uitgeven over zedeleer in verband met den Mohammedaanschen Godsdienst; b. en c. onder leiding van deskundigen in zake kinderopvoeding; d. twee soorten partikuliere scholen oprichten, n.m. overeenkomende met de 2e klas scholen en met de H.-I.-scholen; e. een partikuliere Mohammedaansche kweekschool openen.

Door het oprichten van die scholen verkrijgt men een dubbel voordeel: 1e. Steun aan de Regeering door vermeerdering van het aantal scholen, opdat de goede richting niet slechts richting blijft, maar ook spoedig resultaten oplevert. 2e. Wij behartigen daarmede het belang onzer kinderen, die dorsten naar onderwijs. Want aan ons de taak om onze kinderen voor te bereiden voor de uitvoering van onze plannen.

Dan geeft schrijver enkele cijfers over het godsdienstonderwijs in Britsch-Indië, ontleend aan het vijfjarig verslag loopende over de jaren 1907—1912, waaruit blijkt, dat v.n.m. het partikuliere initiatief de duizenden Koranscholen aldaar heeft opgericht, al dan niet met regeeringssubsidie. En ook hier in ons Indië zal de Regeering subsidie willen verleen, evenals zij ook subsidieert de zendingscholen. Het is daarom wenschelijk, vindt schrijver, dat er opgericht wordt een lichaam als de zending, onder den naam bijv. van: Vereeniging voor Mohamedaansch onderwijs en Mohamedaansch-Hollandsch onderwijs ten behoeve der landskinderen.

Ten slotte drukt schrijver de hoop uit, dat: a. zijn artikel wel overdacht zal worden; b. er Inlandsche voor mannen zich zullen zetten aan de oprichting der vereeniging, zooeven bedoeld; c. dat de ontwikkelde Inlanders hun steun zullen verleen, evenals d. de handelaren en hadjis, die welgesteld zijn, e. spoedig het Indisch kind, dus ook Kromo's kind zal hebben goed onderwijs en een goede opvoeding, zooals ook onze Regeering wil.

Zal dit schrijven vergeefs zijn? Wij zullen afwachten. Zoo besluit schrijver.

In een naschrift vraagt hij, naar aanleiding van het bericht, dat de gereformeerde synode besloten heeft een Chr. H. I. kweekschool voor onderwijzers te Djokdja op te richten; wanneer zal er te Solo met *Poerwodihardjo* als directeur een Mohamedaansche Normaal en Kweekschool komen?

WAT DE CHINEËS VERTELT.

Chin. Motie. De *Pewart* Soerabaja meldt, dat te Malang den 27en Maart j.l. een vergadering heeft plaats gehad van Chinese organisaties, in zake de bekende kwesties met betrekking tot de militie en het Nederlandsche onderdaanschap. Nadat verschillende sprekers het woord hadden gevoerd, werd de volgende motie aangenomen:

De op den 27en Maart 1919 te Malang gehouden openbare vergadering, bijgewoond door 800 Chinezen van de hoofdplaats Malang en door de vertegenwoordigers van 1470 stemgerechtigden uit het overig deel der afdeeling Malang, besluit te verklaren:

Dat de Chinezen een afzonderlijke bevolkingsgroep wenschen te blijven uitmaken en hun nationaliteit willen behouden, weshalve zij zich verzetten tegen een inlijving als Nederlandsch onderdaan.

Dat de in N.-I. gevestigde Chinezen bij de Ned. Regeering tegen deze inlijving een krachtig protest zullen aantekenen, aangezien de voorgewende gelijkheid van rassen hier te lande toch slechts in theorie bestaat.

Dat zij ten zeerste betreuren, dat de Chinese Regeering bij in 1911 met Nederland gesloten consulaire overeenkomst in het Ned. onderdaanschap harer in Indië gevestigde zonen bewilligd heeft.

Dat zij zich, in elk geval het recht wenschen voor te behouden van zelf te mogen verkiezen, of zij Ned. onderdaan willen worden, dan wel onderdaan van het Chinese Rijk blijven, en

Dat aan het Malangsche comité volledige volmacht wordt verleend, om in samenwerking met het comité te Soerabaja alles in het werk te stellen, om alsnog te ontkomen aan het dreigende gevaar van inlijving als Ned. onderdaan en bij de militie.

De Padangsche Chinezen, hebben evenals hun rasgenooten op Java, druk vergaderd, om zich uit te spreken inzake het N. I. onderdaanschap. Door den redacteur van de *Sinar Sumatra* waren circulaire verzonden aan diverse Chinezen om hun gevoel te vernemen. Het resultaat nu was niet bepaald schitterend. Ongeveer 100 adhaesiebetuigingen kwamen binnen voor het behoud van het Chinese onderdaanschap.

Eén der Ch. voorstanders van het Ch. onderdaanschap gaf in antwoord op bovengenoemde circulaire als zijn geboortjaar 1802 op, zoodat deze patriotische Hemeling een goede 117 jaar zou moeten tellen! (*Sinar Sumatra*).

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Zuid-Afrika niet vrij.

De volledige tekst van het antwoord door Lloyd

George aan de Zuid-Afrikaansche deputatie gegeven kwam ons, zooals 't in de Engelsche bladen is weergegeven, te laat onder de oogen om hem nog in 't vorige nummer van dit weekblad te bespreken. Wij zijn daardoor wel wat laat, maar wij meenen er toch nog aandacht voor te moeten vragen.

De deputatie heeft in hare uiting niet vijandelijk gestaan tegen het Britsche gouvernement. Lloyd George heeft in zijn antwoord niet den overheerscher aan 't woord gelaten, maar zich den vaderlijken vriend gevoeld. In zoover wekken de uitingen beiderzijds sympathie. Maar door de herinnering, dat hij zelf lid is van een der kleine naties van 't Britsche rijk, Wales namelijk, kon hij den indruk toch niet wegnemen, dat de aangevoerde argumenten toch alle ondergeschikt zijn aan het gevoel van vrij te willen zijn en als beschaafd en ontwikkeld volk te willen leven in een eigen land. Wales beschouwt zich als een stuk van Groot-Britannië, Zuid-Afrika beschouwt zich niet als zoodanig, daarin ligt 't verschil, juist door deze vergelijking, die duidelijk moest maken, hoe de Britsche premier zich ten volle kon indenken in het verlangen van Zuid-Afrika, heeft hij aangegeven hoe hij dat verlangen niet tot zijn recht heeft willen laten komen.

De bezwaren, tegen den wensch ingebracht, hielden niet veel rekening met hetgeen generaal Hertzog had geopperd en daar 't bescheid schriftelijk werd gegeven, kon door hem hierop niet gewezen worden. De deputatie vroeg om herstel van de onafhankelijkheid van de voormalige republieken Z. Afrika en Oranje-Vrijstaat, maar, zeide de minister, niet omdat de regeering, het parlement of het volk van het Vereenigde Koninkrijk zich in de Z. A. aangelegenheden hebben gemengd. 't Strekt Engeland zeker tot eer, dat er minder inmenging is geweest dan ooit te voren. Maar weegt dit op tegen het verlangen van „de menschen, wier eenige land Zuid-Afrika was” om dit weer als hun eenige land terug te krijgen!

De Britsche Z. Afrikaners hebben de regelingen van 1906 en 1910 met verwonderlijke trouw aanvaard en hun stem zelfs voor een groot deel geleend, om een overwegend Hollandsche regeering in Z. A. aan 't bewind te laten. Stelt men hier weer woorden van Hertzog naast, dan was 't antwoord vooruit gegeven: Er bestaan geen rassenvoeten in Z. A., indien men daarmee bedoelt een vijandigheid tusschen Hollanders en Engelschen uit hoofde van hun ras. De oude bevolking hield van Z. A., zooals de Engelschman van Engeland houdt. Als Britsche en Z. Afrikanen een regeering steunen waarin Hollandsche Afrikanen zitten, ligt daarin dan voor de nationalistten een reden om onder Britsche vlag te willen blijven?

De Britsche regeering zou zich, meent Lloyd George, niet mogen mengen in de rechten, die eens voor altijd aan Z. A. zijn toegestaan, toen het rijksparlament de acte van de Unie bekrachtigde, die opgesteld was door een conventie van 't Z. A. volk en goedgekeurd door de vrij gekozen parlementen van vier Z. A. koloniën. Is dat „vrij gekozen” zonder voorbehoud te aanvaarden? Spraken de parlementen toen in volle vrijheid? Zou er, als men deze vragen ronduit beantwoordt, daarin weer niet juist een reden liggen om 't volk zich eens op nieuw te laten uitspreken?

Al zijn de generaal Botha en Smuts bekwame veldoversten geweest, daarom kunnen zij als staatslieden toch wel te ontvankelijk zijn voor invloeden van buiten. Als ministers, die 't Hollandsche element vertegenwoordigen, komt 't er echter in de allereerste plaats op aan of zij ook de stemming, die onder 't Hollandsche element in Z. A. overheerschend is, tot haar recht willen doen komen, en dat is aan rechtmatige twijfel onderhevig.

Onder dit licht moet men de andere door Lloyd George gemaakte opmerking ook bezien, die nam.: dat geen regeering en geen Boerenparlement onder de nieuwe constitutie den eisch heeft gesteld van herstel van de vroegere onafhankelijkheid. Dat dankt je de Koekoek! Dan was er revolutie geweest. De Hollandsche regeering, door den steun der Britsche Z. A.-ners aan 't bewind gebleven, was niet de regeering die 't Hollandsche volk zich zou hebben gegeven, als het zijne eigene mannen had mogen kiezen.

Dezelfde bedenkingen zijn te maken tegen de bewering van den toonaangevenden Britschen staatsman, waar wij lezen: het volk van Z. A. heeft een vrije, weloverwogen, definitieve keus gedaan, zoodat 't recht van zelfbeschikking door dat volk zoo volledig, vrij en plechtig mogelijk zou zijn uitgeoefend.

't Is misschien juist, dat 't herstel der republieken de Unie zou doen uiteen vallen. Vrije volken moeten zelf uitmaken in hoever zij samen wenschen te gaan. Om de Unie als zoodanig gaat 't niet, maar dat de twee vrije republieken zusterlijk samen zouden blijven werken, dat kan wel als zeker worden aangenomen.

Indien de Hollandsch sprekende bevolking van Transvaal zich van de Unie wil afscheiden, schrijft Lloyd George, zou 't Engelsch sprekende gedeelte daar eveneens willen kiezen. En ten slotte zouden ook de naturellen met hun eischen komen. Heeft Noord-Amerika niet voor deze zelfde kwesties gestaan, heeft Engeland er in Z. A. zelf ook niet voor gestaan, toen het zijn gezag aan 't land oplegde? Staat 't nu nog niet voor naturellen eischen?

Ten slotte wijst hij op de plaats van beteekenis, die Z. A. thans in de wereld inneemt. Het bepaalt zijn eigen lot. Op de vredesconferentie is het vertegenwoordigd door twee staatslieden van Hollandsche afkomst, die voor Z. A. een buitengewonen invloed op de zaken van de wereld hebben verworven. Het is ijdel om te gelooven, dat Z. A. ooit terug kan keeren tot het isolement van een eeuw geleden. De wereld is te zeer saamverbonden. In het volkerenverbond zal Z. A. als lid dezelfde plaats bekleeden en veel meer invloed uitoefenen dan andere staten, die niet tot de enkele groote mogendheden behooren.

Deze beschouwing lokt toch dadelijk de opmerking uit, als Z. A. zulke uitstekende staatslieden heeft, als 't bekwaam is om dat alles te doen, als het een invloed mag uitoefenen grooter dan andere zelfstandige staten, waarom mag 't dan niet op eigen beenen staan.

Restaurant VAN DER PIJL

147 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
„Central”
111 De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & &

Hôtel „de Oude Doelen”
en
Pavillon „Oude Doelen”
DEN HAAG - SCHEVENINGEN 137
Restaurant de tout première ordre.
Thé Concert - Diner Concert
Soupe Concert
American Bar Grand Orchestre

Restaurant SAUR, den Haag
Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 138
Dejeuners, Dinners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

MAISON VAN RIJN
Prins Hendrikstraat 28 - DEN HAAG - Tel. H. 4060
Uitzenden van Dinners van af 90 cent. 57
Meermalen bekroond. C. JENNER

RESTAURANT 1e ETAGE, Ingang No. 17, Tel. Int. 2479
Plat du jour Dinners A la carte
RESTAURANT KNAPPSTEIN
VLAMINGSTRAAT 15-17 - 's-GRAVENHAGE
PARTERRE: LUNCHROOM, INGANG No. 15, KOUDE EN WARMES SPIJZEN
134

Maison van Wijk
Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 0.90
Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Dinners en Soupers.
135 KOUDE EN WARMES SCHOTELS. J. H. M. KOETS

plaats genaad volgens de...

waarom is dan de voorgedij nog noodig? Z. A. wil niet terug tot 't isolement van een eeuw geleden. Hertzog vroeg herstel van den staatkundigen toestand van voor den oorlog van 1899-1902. Uit alles wat de nationalistische partij gedacht, gedaan en gevraagd heeft is bekend, dat zij geen isolement wil, maar eene mededingende plaats in de rij der beschaafde staten voor de Z. Afrikaansche republiek en den Oranje-vrijstaat. Intusschen de kans hierop is verkeken. Het punt van 't zelfbeschikkingsrecht der volkeren van Wilson's program is blijkbaar alleen geschreven voor volkeren die tegen de Entente gestreden hebben. Het geldt voor hen alleen nog maar voor zoover zulks den Raad van vier welgevallig is. 't is daar echter terug te vinden. De onafhankelijke volkeren, die aan de zijde van de Entente goed en bloed offerden, moeten 't zich tot een voorrecht rekenen ondergeschikt te mogen blijven aan een der overwinnende groote mogendheden.

Koloniale tentoonstelling te Parijs.

De Fransche Kamer heeft zonder beraadslaging 't voorstel aangenomen betreffende de in 1924 te Parijs te houden intergeallieerde koloniale tentoonstelling. Daarvoor zal een paleis worden opgetrokken, waar 't permanente koloniale museum daarna onder dak zal blijven. De ministers van koloniën, binnenlandsche- en buitenlandsche zaken, handel en nijverheid zullen samenwerken met 't gemeentebestuur van Parijs, de conseil général van de Seine, 't Fr. comité voor tentoonstellingen in 't buitenland en 't nationaal comité voor koloniale tentoonstellingen.

St. Helena vraagt hulp.

St. Helena heeft veel verloren door 't vertrek van 't garnizoen in 1906. Volgens de African World ziet 't er voor de bevolking van dit historische eiland niet rooskleurig uit. De nijverheid, die er beoefend wordt, is onvoldoende om de bevolking in haar onderhoud te laten voorzien. Wordt elders de terugkeer van de krijgslieden met vreugde begroet, op St. Helena zullen de afgedankte strijders wel meer monden brengen, maar van hunne werkkracht is geen voordeel te trekken. De bewoners hebben aan de Britsche regering verzocht een gouverneur te zenden, van wien te verwachten is, dat hij door ondervinding en bekwaamheid leiding zal kunnen geven of voorstellen zal kunnen doen om tot betere toestanden te komen.

Ook de Seychelles en Amirantes weer Fransch.

Aan 't pleidooi om Mauricius, 't vroegere Ile de France, aan Frankrijk te doen terugkeeren, wordt nu van Fr. zijde al de uitbreiding gegeven tot de Seychelles, Rodrigue en de Amirantes. De Seychelles worden gevormd door een 30-tal eilandjes, op 1120 K.M. van den noordelijken hoek van Madagascar. Hoewel Britsche bezitting, is 't meeren deel der bevolking van Fr. afkomst en spreekt het Fr. patois, dat op Mauricius de volkstaal is. 't Zelfde kan ongeveer gezegd worden van de andere bovengemelde eilanden, die alle in 1810 aan Engeland overgingen. De bevolking heeft haar verlangen om Fr. te worden niet uitgesproken, maar 't zou ondanikbaar zijn van Fr. om geen rekening te houden met de ongetwijfeld bestaande wenschen. Dus moet Engeland 't ze terug geven!! Zullen de Franschen ook steun verleen en aan de Z. Afrikanen, die op dezelfde gronden 't rech', op hun vrijheid bepleiten en vragen?

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

1619 — Batavia — 1919.

Als vervolg op vorige opgaven in het Kol. Weekblad zij nog melding gemaakt van een bijdrage over de grondlegging van Batavia in „De Loods” van 29 Mei, onder teekend „Bonfils”. Het slot van dit opstel luidt: Zoo was de grondslag gelegd voor onze heerschappij in Indië; zeer zeker kon hierin aanleiding gevonden worden dezen dag te herdenken. Maar een schitterende bladzijde in onze geschiedenis vormt deze Jacatrasche episode in onze oogen allerminst.

Verder zij gewezen op den gids voor de tentoonstelling te Amsterdam, waarvan de titel luidt: Vereeniging Koloniaal Instituut. Catalogus van de Tentoonstelling ter herdenking van het 300-jarig bestaan van Batavia, gehouden in het Stedelijk Museum, Amsterdam, Juni—Juli 1919 (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Afgezien van het nut welke dit (Gammer ge noeg, niet geïllustreerd) boekwerk zal stichten als wespwijzer voor de tentoonstellingsbezoekers, zal het ook de blijvende waarde hebben. Bij de omschrijving toch van de tentoongestelde boeken, plattegronden, portretten, enz., vindt men, als toegeeft op de titels, waar de volledige bibliographische en biographische aantekeningen. En bovendien bevat de catalogus nog een deel van de verhandelingen, n.l. De betekenissen van de afzichten van Batavia voor Nederland als koloniale mogendheid, door Dr. N. Japikse. — De bouw van Batavia's veste, door G. B. Hoojer. — Friezen en kapitaal. Een fragment uit het gebeeldhouwd verhaal van de eerste schipvaart der Nederlanders naar Oost-Indië ontworpen voor het Koloniaal Instituut, door G. B. Hoojer.

De Nieuwe

In het 1 Juni-Nr. van het revolutionair-socialistisch „De Nieuwe Tijd” besluit Dr. P. Endt zijn beschouwing van den Europeschen onderneemer op Java. Het navolgende geeft een klein denkbeeld van de wijze, waarop Dr. E. zijne lezers voorlicht: „Het is een vaststaand feit, dat de gehele Europese samenleving op Java in laatsche instantie door de machtige geldzak-potentaten wordt beheerscht. Dit is natuurlijk van niet zo veel belang; we bedoelen, dat de grote massa Javaanse arbeiders en arme boeren op geraffineerde wijze en onder handlangersdiensten der regering wordt uitgebuit.

is — dan de vraag wie in de kleine protserig-gewichtige kliek Hollanders op Java het heft in handen heeft.

De Loods.

In het Nr. van 29 Mei van dit weekblad een opstel van Mr. Joh. Belinfante over de nieuwe Indische leening (slot in het 5 Juni-Nr.) De hr. Henri Borel schrijft in het Nr. van 12 Juni over Tillema's brochure „Kampongwee”, met de strekking waarvan hij zich geheel kan vereenigen.

De Kroniek.

Onze aandacht werd alsnog gevestigd op het April-Nr. van dit maandblad, waarin een artikel van den hr. Henri Borel „Moraal”, handelend over het koppensnellen der Dajaks. — Zoomede een fraai geïllustreerd artikel van den hr. J. Scheltema de Heere: Aan de Westkust van Sumatra. — De Mentawai-eilanden (meer speciaal het eil. Siberoet).

De Natuur.

Afl. 4 van jaarg. 1919 bevat een causerie van S. Kalff: „Ambonsche zeedieren”, waaraan Rumphius' Ambonsche Rariteitkamer ten grondslag ligt.

Op de Hoogte.

De hr. H. Ch. G. J. van der Mandere publiceert een, ook in verband met onze Oost, belangwekkende (geïllustreerde) verhandeling: De internationale bestrijding van het opiummisbruik.

Bij de oermenschen van Ned. Zuid-Nieuw-Guinea.

Als uitgave van de Indische Missie-Vereeniging is een fraai geïllustreerd boekwerk verschenen: Bij de oermenschen van Nederlandsch Zuid-Nieuw-Guinea, door Jos. van der Kolk, missionaris van het H. Hart.

De eerste bladzijden van dit, vooral uit ethnographisch oogpunt zeer interessant geschrift, bevatten een zakelijk overzicht van land, volk en van de Roomsche Kath. missie. De verdere inhoud bestaat uit losse schetsen, welke zich bepalen vooral tot Okaba en omstreken. De plaatjes zijn gedeeltelijk naar teekeningen van Pr. Vertenten, die meesterlijk verschillende Papoea-typen weet keer te geven.

De Waterstaatsingenieur.

Uie den inhoud der Maart-afl.: Het Madioensche waterreglement, door ir. G. F. van Dissel. — Indrukken van Australië, door ir. C. A. E. van Leeuwen (omwerking van een rapport inzake de bevinding omtrent de bruikbaarheid van houten pijpleidingen in Ned.-Indië). — Over postregeling en nog wat, door ir. G. v. Bemmel. — Irrigatie onder Landbouw? door ir. W. J. Immink. — Unificatie, door Redactie. — Kleine werken ter verbetering van den gezondheidstoestand der hoofdplaats Batavia, door ir. H. van Breen. — De afdeling Ned.-Indië van het Kon. Instituut van Ingenieurs, door ir. F. W. Th. van Oordt.

In- en Uitvoer.

Prof. A. te Wechel houdt in het Nr. van 18 Juni eene beschouwing over het djatiboschbedrijf in Ned.-Indië. Dat dit staatsbedrijf geen windeieren legt, blijkt wel uit de jaarlijksche opbrengsten, welke, na aftrek van alle kosten voor beheer, velling, nieuwen aanplant, enz., als regel de 2 miljoen gulden verre overschrijden. De totale jaarlijksche wereldproductie van djatibosch of teakhout bedraagt + 700.000 M².; hiervan levert

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BEL ASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Irrichting. :-:

AMSTERDAMSCH E BANK - Amsterdam
Kapitaal f 34.410.500.—
Reservefonds - 22.940.000.—
Bijzondere Reserve 2.000.000.—
— ALLE BANKZAKEN —

Handel- en Cultuur-Maatschappij
Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendikkade 79. 90
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

Import van alle Nederlandsch-Indische producten. Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's. Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.
BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

HAAGSCHE Assurantie..... BRAND enz. 1805
Compagnie voor van

Aanvragen om een Agentschap aan de Directie
Hoofdkantoor: Bezuidenhout No. 1, Den Haag

BRAND - BEDRIJF - INBRAAK

Nederl. Handel-Maatschappij.

Gestort Kapitaal f 60.000.000.—
Statutaire Reserve - 11.595.462.—

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in het Oosten: Batavia, Soerabaja, Samarang, Bandoeng, Weltevreden, Cheribon, Tegal, Pekalongan, Djember, Solo, Djokjakarta, Tjilatjap, Padang, Medan, Tebing-Tinggi (Deli), Langsa, Kota-Radja, Palembang, Telok-Betong, Pontianak, Bandjermasin, Makassar, Singapore, Penang, Rangoon, Hongkong en Shanghai. 120

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken. — Consignatiecontracten met Cultuurondernemingen. — Verkoop van Producten.

BEROOVING⁶⁰

Wij verzekeren U tegen alle schade, ten gevolge van het op eenigerlei wijze verloren gaan van Effecten, Bankpapier, Specie en andere Geldswaarden, zich bevindende in handen van Uw personeel.

GUNSTIGE VOORWAARDEN.
BILLIJKE PREMIE.

VEREENIGD ASSURANTIEKANTOOR
Plein 17a Den Haag
Tel. H. 680.

DE NEDERLANDSCHE SPAARKAS
AMSTERDAM, Rokin 95.
Bijkant.: BANDOENG en 's-GRAVENHAGE.

Kapitaalvorming in 12 jaren door 100 stortingen gedurende 10 jaren.

VRAAGT GRATIS BROCHURE.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING⁶⁵

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK
AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE

Ampenan, Bandoeng, Cheribon, Hongkong, Indramajoe, Makassar, Medan, Menado, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden. 72

Kapitaal f 35.000.000.— Reserven f 17.400.000.—

**Sluit Uw Molest-, Bagage-, Noodhavenkosten-, Brand- en Inbraakverzekeringen bij
W. LEDEBOER - WIJNSTRAAT 130 - ROTTERDAM.
Billijke Premiën. Gunstige Voorwaarden.**

Britsch-Indië (Burmah) ruim 50 pCt., Siam ongeveer 16 pCt. en Java ruim 33 pCt.

Indisch Tijdschrift van Spoor- en Tramwegwezen.

Behalve een aantal verhandelingen van zuiver technische aard, bevat de Maart-afl. het vervolg van S. A. Reitsma's beschouwingen Eenige bladzijden Indische spoorwegpolitiek 10. (De voorgeschiedenis der Indische spoorwegen). Vervolg Hoofdstuk IV (De concessie-verleening aan de heeren Poolman e.s.)

Uit Zendingsperiodes.

Onze Missiën in Oost- en West-Indië. Deel II, afl. 4 Juni 1919: De missiën en hare verzorging, door Mgr. M. J. D. Claessens. — Missie en Zending in onze Oost, door Jos. van der Kolk. — Apostolisch Vicariaat van Curaçao. Een gedenktag, 1869—9 Juli 1918 — door P. A. E. Euwens. — Apostolische prefectuur der Kleine Soenda-eilanden. Ter herinnering aan het overlijden van (alle) missionarissen te Laran-toeka, Dec. 1918, door P. C. Noyen.

De Volksmissionaris, 14 Juni 1919. Eerste reis naar de Tapanahoni (Suriname), door F. Moossink (Slot).

Berichten uit de Zendingswereld, 15 Juni 1919. Een feestweek op Mentawai.

Mededeelingen van wege het Nederl. Zending Genootschap. Deel 63, 2e stuk. In memoriam Professor C. Poensen (met portret), door R. — Uit de Posso-zending. De werkring Pendolo in 1918, door Dr. A. C. Kruyt. — Vier weken zendingsarbeid op Taliabo, door J. Fortgens (slot). — Verhaal van een mensch en een slang. Mongondowsche tekst met vertaling en aantekeningen, uitgegeven door W. Dunnebier. — Uit de Javaans-Maleische pers, door Jhr. H. B. de la Bassecour Caan. — Belangrijke verschijnselen op Zendinggebied.

De Banier, 2 Mei 1919. — Het verband tusschen Godsdienst en Regeering bij inlanders op Boeroe (slot).

Tijdschrift der Maatschappij van Nijverheid.

Onder het opschrift „Organisatie der nijverheid in Ned.-Indië” doet de hr. W. Cool in het Juni-Nr. van bovengenoemd tijdschrift mededeelingen over de stichting van een Nederlandsch-Indische Maatschappij van Nijverheid, waartoe het initiatief is uitgegaan van — althans de groote stoot gegeven is door — den hr. K. A. R. Bosscha te Bandoeng „dien men min of meer zou kunnen noemen den Indischen Carnegie.”

Het Nederlandsche Zeewezen.

In het Nr. van 16 Juni een kort stukje over de nieuwe haven te Soerabaja (Tandjong Perak), door J. C. Hak, zoomede een beknopt artikel over het kleinste der 3 zg. bovenwindsche eilanden (Antillen) Saba, beide met ill.

Weekblad voor Indië.

Een „medereiziger” geeft in Nr. van 27 April een gedetailleerde beschrijving van het spoorwegongeluk nabij Nagrek op den 13en tevoren. Een en ander tengevolge eener aardbeving, zooals de toegevoegde situatieschets doet zien.

Commercial Holland.

No. 8 van dit maandschrift bevat een uitvoerig en geïllustreerd artikel van den hr. J. J. Paerels: Tapioca. Culture and industry in the Dutch East Indies. Zooals men weet is „Tapioca prepared from the tuberous roots of the cassave-plant.”

Een nieuw Indisch periodiek.

Den 1en April is verschenen het eerste Nr. van een nieuw periodiek, getiteld: Tijdschrift van de „Vereeniging van gediplomeerde Gezaghebbers.” We vonden er een tweetal artikelen in, n.l.: De gediplomeerde gezaghebber, door G. A. v. B., en: Klasse- en rassen-justitie, door Mr. C. C. van Helsdingen Jr.

Handelsberichten.

Nu te Utrecht gebleken is dat het Departement van Koloniën nuttig werk kan verrichten als vraagbaak voor diegenen, die algemeene economische gegevens wenschen te ontvangen over onze koloniën, of die in relatie wenschen te komen met den Nederlandschen kolonialen handel, is besloten dat genoemd Departement dit jaar ook zal deelnemen aan de „Foire de Lyon” (1—15 Oct. a.s.) In Handelsberichten van 19 Juni worden nadere bijzonderheden hierover medegedeeld en het vertrouwen uitgesproken, dat dit officieele voorbeeld bij vele Nederlandsche koloniale ondernemingen navolging zal vinden. Voor nadere inlichtingen wende men zich tot de 4e afdeling van het Departement van Koloniën.

Sago en Sago-producten.

Aldus de titel eener publicatie van de afd. Handel (Dep. van Landb. enz.) te Buitenzorg (1919, No. 2). Dit geschrift van 46 blz. bevat behalve het voorbericht, I. Algemeen overzicht. II. De cultuur. III. De bereiding van ruw en gezuiverd sago-meel. IV. Sago-ge-rechten der inlandsche bevolking. V. Samenstelling en voedingswaarde. VI. Nevenproducten. VII. Handelsstatistieken.

De Indische Mercur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 25: Het onderkennen van cassave variëteiten, door J. J. Paerels. — Geld- en bankwezen in Nederlandsch Oost-Indië (vervolg), door Mr. G. Vissering. — Economisch overzicht van Suriname over 1918 (ontleend aan „De West”) — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten

— Kleine mededeelingen (De uitbarsting van de Kloet. — Batavia's 300-jarig bestaan. Enz.) — Literatuur over vezelstoffen, oliën, looistoffen, enz. (opgave van het Koloniaal Instituut, afd. Handelsmuseum).

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 12 bevat: Papoea's (vervolg), door N. — De Kloet en zijne uitbarstingen, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis (met ill.) — Een Indo, door T. Brondgeest Sr. (vervolg).

De West-Indische Gids.

Het 2e Nr. van de West-Indische Gids is verschenen; evenals het 1e bevat het een verscheidenheid van artikelen, welke het vermoeden wettigen, dat er voldoende stof is voor een speciaal aan de West-Indische koloniën gewijd maandschrift.

De ons toegestane plaatsruimte noopt tot bloote vermelding van den inhoud, welke bestaat uit: De rechts-bedeeling op onze Bovenwindsche eilanden en de her-ziening van de rechterlijke macht en van de rechtsple-ging in de kolonie Curaçao, door Mr. B. de Gaay Fort-man. — Het Zendingswerk der Herrnhutters in de oer-wouden van de Boven-Suriname, door H. Weiss. — De oprichting van den Koninklijken West-Indischen Mail-dienst, door Dr. M. G. de Boer. — De eilanden der kolonie Curaçao in hunne verhouding tot hunne omge-ving, door Prof. Dr. J. Boeke. — Het veertiendaagsch tijdschrift van de Britsch-West-Indische Vereeniging (West Indian Committee Circular), door Jhr. L. C. van Panhuys. — Uit de pers. — Boekbespreking. — Biblio-graphie.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

HOOFDBESTUURSVERGADERING op *Vrijdag 4 Juli 1919*, te Deventer. (Lokaal en uur van samenkomst zullen nader worden bekend gemaakt).

Agenda:

1. Notulen. (Zie K. W. 28 Mei 1919, No. 22).
2. Bespreking van de agenda voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering.
3. Goedkeuring van de benoeming van: den heer G. J. Oudemans tot voorzitter; den heer Prof. Dr. C. Snouck Hurgonje tot ondervoorzitter; Mevrouw de Wed. Mr. C. T. van Deventer—Maas, tot lid van de Studie-Commissie.
4. Rondvraag.

De Secretaris,
E. F. GROOSS.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADE-RING op *Zaterdag 5 Juli 1919*, te Deventer. (Lokaal en uur van samenkomst zullen nader worden bekend gemaakt).

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen. (Zie K. W. 25 Juli 1918, No. 30).
3. Jaarverslag over 1918 van het Hoofdbestuur. (Zie K. W. 12 Juni 1919, No. 24).
4. Idem van de Commissie voor West-Indië. (Zie K. W. 5 Juni 1919, No. 23).
5. Idem van de Studie Commissie. (Zie K. W. 5 Juni 1919, No. 23).
6. Idem van den Inlichtingendienst.
7. Rekening en verantwoording van het geldelijk beheer over het jaar 1918. (Zie K. W. 19 Juni 1919, No. 25).
8. Begroting voor het jaar 1919. (Zie K. W. 19 Juni 1919, No. 25).
9. Benoeming van de commissie tot onderzoek

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereeniging 1853.

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves f 11.500.000.-. Twintig Kantoren

E. DUNLOP & Co.
Heerengracht 442 Amsterdam

met Kantoren in Nederl.-Indië te Batavia, Semarang, Soerabaya, Bandoeng, Padang en Medan.

Export naar Nederl.-Indië, speciaal van alle soorten dranken, provisiën, sigaren, sigaretten enz., als: gedistilleerd, likeuren, wijnen, cognac, champagne, portwijn, sherry, bieren, mineraalwater, limonades. Vleesch- en vischconserven, kaas, melk. Geconserv vruchten, jams, suiker- en chocoladewerken, bicuits, zeep, parfumerieën, eau de cologne, patent-medicijnen.

Rotterdamsche Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 67.000.000.-

ROTTERDAM AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE

Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel	Zaamlam	Bezuidenhout
Delfshaven		Kneuterlijk
Feijenoord		Naaldwijk
Schiedam		Bijlwijk
Vlaardingenv		Scheveningen

Handelscredieten.

Voorschotten in rekening-Courant.

Deposito's.

Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.

Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereeniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-

Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar	Geldermalsen	Purmerend
Alphen a/d Rijn	Gouda	Schagen
Amerstoort	Gorinchem	Schoonhoven
Apeldoorn	Groenlo	Sliedrecht
Arnhem	Groningen	Sneek
Assen	Haarlem	Stadskanaal
Barneveld	Harlingen	Terneuzen
Bodegraven	Heerenveen	Tholen
Boreulo	Helder (den)	Tiel
Boskoop	Hengelo (O.)	Uithoorn
Coevorden	Hoogeveen	Utrecht
Culenburg	Hoogeveen	Veenendaal
Delft	Hulst	Vlissingen
Den Burg (Texel)	Katwijk	Wildervank
Deventer	Leeuwarden	Woerden
Doetinchem	Leiden	IJmuiden
Dokkum	Lochem	Zeist
Dordrecht	Meppel	Zierikzee
Drachten	Middelburg	Zutphen
Ede	Nijmegen	Zwijndrecht
Franeke	Oostburg	

**DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND**

A. L. REIMERINGER & ZONEN

Anno 1838.

COMMISSIONNAIRS IN EFFECTEN

----- ASSURANTIËN -----

---SAFE DEPOSIT (Bewaarkluis)---

LEIDEN, Rapenburg 106-105.

Coöperatieve

Amsterdamsche Crediet-, Deposito- en Spaarbank,
Hoofdk.: N.-Z. Voorburgwal 65 (Geb. Unicum), A'dam.

CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke zekerheid, ook aan Indische Ambtenaren en verlofgangers.
SPAARGELDEN. Rentevergoeding 5 pCt. 's jaars.

TAAMS & KEYSER

Bankstraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incurante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 21a - 'S-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.

Met 1 dag opzegging	3	0/0
Met 3 maanden opzegging	3 1/2	0/0
Met 1 jaar opzegging	4	0/0

Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING.

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM

TELEF. N. 9569, 1498 en Centr. 52 en 2154

167

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL.

van de rekening en verantwoording over het jaar 1919.

10. Voorziening in 7 vacatures in het Hoofdbestuur, ontstaan door:

a. periodiek aftreden van de leden: C. R. Bakhuizen van den Brink, voorzitter; E. F. Grooss, secretaris-penningmeester; H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, lid van het dagelijks bestuur; C. F. Lekkerkerker, Studentenafdeeling Leiden; Z. G. P. Marcella, Rotterdam en Mevrouw J. E. van Oeveren—Van Schaik, Utrecht;

b. vertrek uit de afdeeling van het lid: H. W. Scheuer.

De heer Lekkerkerker en mevrouw Van Oeveren—van Schaik, stellen zich niet herkiesbaar.

Door het Hoofdbestuur gestelde kandidaten:

Voorzitter: 1. C. R. Bakhuizen van den Brink.

2. L. A. Bakhuis.

Secretaris-Penningmeester: 1. E. F. Grooss.

2. J. A. Soetens.

Lid Dagel. Bestuur: 1. H. J. A. Raedt van Oldenbarneveltd.

2. O. de Bordes.

Afdeeling Rotterdam: 1. Z. G. P. Marcella.

2. A. Veder.

Afdeeling Utrecht: 1. Mej. J. van der Schuyt.

2. H. Somermeijer.

Afdeeling Leiden: 1. J. A. van Hamel.

2. Mr. E. Rijke.

Studenten-afdeeling Leiden: 1. H. J. Hoekstra.

2. H. Fabrik.

11. Voorstel van de Afdeeling 's-Gravenhage tot het uitschrijven van de volgende prijsvraag:

„Het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West” looft een prijs uit van f 50.— voor hem of haar, die het beste opstel schrijft over het groote belang, dat zoowel Nederland als de koloniën er bij hebben, dat bekwame „oud-Indiërs, ten getale van minstens 10, in „de Tweede Kamer komen.”

„Het opstel moet niet grooter zijn dan één „pagina van het Koloniaal Weekblad, aan „weerszijden beschreven.”

„Het Hoofdbestuur wijst de personen aan, „die den prijs zullen toekennen.”

12. Behandeling van de motie-Vermeer. (Zie notulen Jaarlijkse Algemeene Vergadering 1918, K. W. 25 Juli 1918, No. 30).

Het Hoofdbestuur ziet zijn oordeel weergegeven in de nota van het Dagelijksch Bestuur, opgenomen in het Kol. Weekblad van 10 October 1918, No. 41, behoudens dat aan den zin, voorkomende in de 3e kolom, regel 11 tot 15 van boven, en luidende: „Dit pogen moet echter niet gepaard gaan met een verwijt aan „het Nederlandsche volk van onkunde en gebrek aan belangstelling, welke leidt tot een „verwijdering tusschen Indië en Nederland”, worden toegevoegd de woorden: „zoals naar „onze meening ok niet rechtstreeks in de bedoeling van den heer Vermeer gelegen heeft.”

13. Bespreking naar aanleiding van het ontwerp-program van actie van de Propaganda-Commissie. (Zie het reeds toegezonden afschrift).

14. Bepaling van de plaats waar de jaarlijkse algemeene vergadering in 1920 zal worden gehouden.

15. Mededeelingen omtrent commissiën, instellingen en werkzaamheden.

16. Rondvraag.

De Secretaris,

E. F. GROOSS.

Van de Afdeeling Arnhem en Omstreken:

Verslag over 1918.

Het aantal leden der afdeeling, volgens het verslag 1917, aan het einde van dat jaar 61 bedragende, ging door overlijden en andere oorzaken terug tot op 47, terwijl 4 nieuwe leden toetraden, zoodat het tegenwoordige aantal leden 51 bedraagt.

In de Bestuursvergadering van 16 Februari 1918 werden de bestuursleden, de heeren Baumann en Bijvanck, aan de beurt van aftreding zijnde, als zoodanig herkozen en tot afgevaardigde naar de in 1918 te houden algem. Vereenigings Vergadering benoemd de heer Baumann, tot plaatsvervanger de heer Harteveldt.

Pogingen, om een der leden van de afdeeling uit Wageningen in het Bestuur te doen plaats nemen, faalden.

Voordrachten over Indische onderwerpen zijn in dat jaar in de afdeeling niet gehouden.

Pogingen, om in combinatie met andere vereenigingen ter plaatse een Indischen kunstavond te organiseren, hadden geen succes. Naar aanleiding hiervan werd besloten den leden der afdeeling gratis toegangskaarten aan te bieden tot de lezingen, in het voorjaar '19 te hou-

NEDERLANDSCH-INDIË

6 pCt. Geldleening
groot **f 180.000.000.-**

in Schuldbewijzen aan Toonder
van f 1000.-, f 500.- en f 100.-.

Koers van uitgifte 100½ pCt.

De Minister van Koloniën bericht dat inschrijvingen op deze leening kunnen worden ingeleverd op

Vrijdag 4 Juli 1919

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur, te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage ten kantore van:

de Nederlandsche Handel-Maatschappij,
de Nederlandsch Indische Handelsbank,
de Nederlandsch-Indische Escompto Maatschappij,

alsmede van:

de Amsterdamsche Bank,
de Bank-Associatie Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereeniging 1853,
De Twentsche Bank,
Hope & Co.,
de Incasso-Bank,
Lippmann, Rosenthal & Co.,
R. Mees & Zoonen,
Pierson & Co.,
de Rotterdamsche Bankvereeniging,
Gebr. Teixeira de Mattos en
Vermeer & Co.,

en in Nederlandsch-Indië ten kantore van:

de Javasche Bank, en de eerste drie bovenvermelde bankinstellingen te BATAVIA en hare vestigingen daar te lande.

Inschrijvingsbiljetten en prospectussen zijn bij alle bovengenoemde kantoren kosteloos verkrijgbaar.

De stortingen zullen moeten geschieden op

VRIJDAG 1 AUGUSTUS 1919.

Voor verdere bijzonderheden wordt verwezen naar het prospectus.

ONDERLINGE LEVENSVERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

den door Prof. Dr. Blaauw te Wageningen van Tropische en subtropische Natuur".

Namens het Bestuur,
v. d. SCHROEFF, Secr.

Rekening en Verantwoording over 1918.

Ontvangsten.

Saldo 1918: in kas	f 21.75
Spaarbank	„ 50.—
	f 71.75
Rente spaarbank 1918	„ 1.23
Contributiën	„ 150.—
	f 222.98

Uitgaven.

Kosten van invordering v. contributiën	f 4.07 ⁵
Advertentiën	„ 6.40
Administratie en porti	„ 8.10
Aandeel hoofdbestuur in de contributiën	„ 58.45
Saldo in kas	f 14.72 ⁹
Spaarbank	„ 131.23
	„ 145.95 ⁹
	f 222.98

Nagezien en in orde bevonden.

De Commissie, bedoeld bij art. 10 v. h. Huish. Reglement,
W. KIST.

De Penningmeester vd.,
HARTEVELD.

Van de Afdeling Leiden:

Verslag van het door de Afdeling verrichte gedurende 1 Jan. 1918 tot 1 Jan. 1919.

De verwachting, welke uw secretaris in zijn laatste verslag mocht uitspreken, n.l. dat, in tegenstelling met het jaar 1917, het daarop volgende jaar den leden wederom een interessanten avond zou kunnen aanbieden, is gelukkig niet beschaamd geworden. Immers op 21 Mei j.l. hield de heer Kleiweg de Zwaan voor een gecombineerde vergadering van de Studenten en onze Afdeling een voordracht met lichtbeelden, tot onderwerp hebbende: „De ethnologische beteekenis van de dierfiguur in de kunst der Inlanders van den Indischen Archipel en van andere min of meer primitieve volken". Zoowel die rede zelve als de lichtbeelden waren belangwekkend en de spreker mocht dan ook grooten bijval oogsten.

Wat verder ons Bestuur aangaat, in plaats van den heer Koremans, die zijn functie met het oog op eventueel vertrek naar elders wenschte neder te leggen, werd tot Penningmeester gekozen de heer Monod de Froideville.

In het aantal leden kwam eenige verandering. Bedroeg dat volgens het laatste jaarverslag 47, door bedanken, overlijden en naar elders te verhuizen van een grooter aantal dan dat der nieuw toetredenden, werd dat getal teruggebracht tot 44.

De financiële toestand blijft gunstig, een vrij belangrijk bedrag kon op nieuwe rekening worden overgebracht.

Leiden, Februari 1919.

E. RIJKE, Secretaris.

Van de Afdeling Utrecht en Omstreken:

Verslag over het jaar 1918.

In het jaar 1918 traden 21 nieuwe leden tot onze afd. toe; wij verloren er echter 25, zoodat op 1 Jan. 1919 onze afd. 98 leden telde.

Verandering van samenstel in het bestuur gedurende het loopende jaar: Mejuffrouw J. v. d. Schagt, die op 1 Jan. volgens rooster moest aftreden, werd herkozen, terwijl de heer P. Chericx, die zich niet herkiesbaar had gesteld, werd vervangen door den heer H. Somermeyer, oud-assistent-resident. Daar mevrouw Van Oeveren—van Schaik, het voorzitterschap had nedergelegd, omdat zij volgens hare meening die taak niet meer naar behooren kon vervullen, werd (volgens Art. 6 van 't huish. reglement) het Bestuurslid, de heer R. van Leent, tot voorzitter der afdeling benoemd.

Werkzaamheden van het Bestuur: In het jaar 1918 werden voor de leden der afd. 4 lezingen gehouden.

De 1ste had plaats op 21 Jan. Spreekster mevrouw D. Raedt van Oldenbarnevelt—van Maarseeven uit 's Hage. Onderwerp „De Residentie Ambon".

De 2de op 11 Maart, toen de heer Fred. Oudschans Dentz uit 's-Gravenhage, administrateur van het Militair Hospitaal te Paramaribo, een voordracht hield over „Suriname, de meest Nederlandsche kolonie".

Op 15 Oct. sprak ahier, de heer Suriya Ningrat, uit Den Haag, journalist en letterkundige. Het onderwerp door hem behandeld, luidde: „Een en ander over het Javaansche volksleven".

Op 10 December trad als vierde spreker voor onze afdeling op, de heer M. A. F. Giel, te Luit. Inf. N.-I. L., uit Soesterberg (vliegekamp Luchtafdeling), met „het Binnenland van West-Ceram".

Deze lezingen, die alle verduidelijkt werden door lichtbeelden, twee daarenboven nog door demonstratiemateriaal, werden over het geheel goed bezocht, vooral door genoodigden; van de leden waren steeds slechts weinigen aanwezig.

Geschonken hulp: Ook dit jaar droegen wij, zooals steeds, vijf gulden af aan het Oranjekruis.

Verkoop van Boekjes: Van de boekjes door de Vereniging uitgegeven en bij den secretaris verkrijgbaar (op aanvraag), werd geen enkel verkocht, noch ter lezing aangevraagd.

Financiële toestand: De financiële toestand der afd. is niet bepaald gunstig te noemen. Zonder een bij den penningmeester van een onbekende ingekomen gift, zou er een tekort zijn. Thans is er een batig saldo van pln. 30 gulden. (Zie jaarverslag van den penningmeester.

J. J. LAGERS, Secretaresse.

Van de Afdeling Rotterdam:

Jaarverslag over 1918.

Hoewel de hoop, uitgesproken in ons vorig jaarverslag, niet geheel is verwezenlijkt, kunnen wij toch met genoegen constateeren, dat naar alle waarschijnlijkheid deze oorlog tot het verleden zal gaan behooren; in de maand November toch van 1918 werd een voorloopige wapenstilstand gesloten, die sedert dien vernieuwd is en nu nog van duur is. De gewenschte vrede, waarnaar de geheele menschheid snakt, zal dus niet meer zoo heel lang op zich laten wachten.

Ons ledental, dat einde 1917 op 80 stond, nam 3 in aantal af, doordat ons 5 leden ontvielen wegens overlijden en bedanken en 2 nieuwe leden geboekt konden worden, het totaal was dus einde 1918, 77 leden.

In ons bestuur kwam geen verandering, daar de aftredende Bestuursleden de H.H. Abendanon en Obreen werden herkozen. Dit jaar zijn aan de beurt van aftreden de H.H. Knottenbelt en Marcella, die echter herkiesbaar zijn.

Dit jaar werd een lezing gehouden door den heer J. v. d. Bilt met als onderwerp „Naar het Mekka der Astronomen", welke zeer boeiend was en zeer veel belangstelling genoot.

Pogingen, aangewend om de nieuwe Vereniging „Langen Dryo" een avond te laten geven, hadden gunstig resultaat. Dit jaar zou deze kunstavond nog niet kunnen plaats hebben, doch denklijk begin Januari.

Met weemoed herdenken wij nog het overlijden van onzen algemeen geachten oud-Voorzitter, den heer D. H. Havelaar, die steeds getoond heeft een warm hart te hebben voor alles uit Oost- of West-Indië en van wiens advies wij na zijn aftreden nog menigmaal gebruik maakten. Bij de begrafenis vertegenwoordigde de Secretaris het Hoofdbestuur en de Afdeling.

De beste wenschen voor den bloei onzer afdeling voor 1919 gaan hierbij.

De Voorzitter: H. J. KNOTTENBELT. De Secretaris: Z. G. Ph. MARCELLA.

Rekening en Verantwoording over 1918.

Debet.

Febr. 16. Aan h. Verg. Oost en West	/ 100.—
Febr. 16 Aan zegel	„ 0.05
Maart 31 Aan commissie 1/2 %	„ 0.28
April 15 Aan dom. Masareeuw-Bouten	„ 12.01
Juni 7 Aan dom. H. Wijt en Zn.	„ 2.25
Juni 30 Aan Commissie 1/2 %	„ 0.05
Juni 30 Aan zegel	„ 0.05
Nov. 16 Aan dom. J. Marcella	„ 11.30
Dec. 31 Aan commissie 1/2 %	„ 0.05
Dec. 31 Aan saldo	„ 375.81
	/ 501.85

Credit.

Jan. 1 Per saldo	/ 270.99
Jan. 28 Per contributie	„ 3.50
Febr. 22 Per incasso	„ 36.25
Febr. 26 Per incasso	„ 107.95
Febr. 28 Per incasso	„ 67.30
Maart 5 Per incasso	„ 3.70
Maart 8 Per incasso	„ 7.05
Maart 31 Per rente	„ 0.77
Juni 30 Per rente	„ 1.48
Sept. 30 Per rente	„ 1.41
Dec. 31 Per rente	„ 1.42
	/ 501.85

1919.
Jan. 1 Per saldo / 375.81

S. E. & O.
Rotterdam, 8 Maart 1919.
Bank-Associatie Kantoor Rotterdam.
De Secretaris:
Z. MARCELLA.
Goedgekeurd in de Algem. Vergadering van leden der afd. Rotterdam dd. 24 April 1919.
H. H. KNOTTENBELT.

Van de N.V. „Boeatan":

JAARL. ALG. VERGADERING van Aandeelhouders op Zaterdag 29 Juni ten 3 ure n.m. in de Heulstraat 19, Den Haag.

Agenda:

Jaarverslag.
Financiële verslag.
Benoeming Raad van Beheer.
Benoeming Verificatie-Commissie.
Namens den Raad van Beheer,
G. VAN BERESTEIJN—Tromp,
Voorzitter.
Ch. P. J. BLOK, Secretaris.

GEBR. HERS
Tuin-Architecten
JAVALAAN 27
HILVERSUM

bevelen zich aan voor Aanleg van Tuinen en Buitenplaatsen

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN □ □ □ □ CHEMICALIËN □ □ □ □
□ □ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □ □ □ □
□ □ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □ □ □

P. F. VAN ROOIJ,
Telefoon 276 - BREDA - Ginnekenstraat 149

GROOTE SORTEERING IN
Reiskoffers, Portemonnaie's,
Sigarenkokers, Damestasschen, Portefeuilles
Aktentasschen.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN",
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren) voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL

Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenië; eertijds van H. M. Koningin Sophia.

OPGERICHT 2 AUG. 1853.

Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UITRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

..... **Melkinrichting**

Den Haag, Lange Beestenmarkt 9 - Tel. Haag 3683

196 **„PASTEUR"**

Scheveningen, Neptunusstraat 66a - Tel. Schey. 1853

Stoom-Zuivelfabriek

Olympia Theater
Prins Hendrikplein 3 Tel. H. 9521

Passage-Bioscope
Telefoon H. 3731

Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma

Olympia Theater doorloopende voorstelling, aanvang acht uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

Adveteeren doet verkoopen.

John Kennis

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Weteringschans 251 Amsterdam

Magazijn geopend 9-6 uur. Telefoon N. 8321 92

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE

Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM

Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging OOST en WEST. Afdeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.

Teeken- en Schilderlessen.

Lessen in moderne talen.

Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.

Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.

Schrijf-, Kopieer- en Vertaalwerk.

Lessen in Machineschrijven en Stenografie.

Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.

Kinderjuffrouw in Indië.

Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.

Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Buys Ballotstraat 15.

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in Laan van Meerdervoort 187 voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijnsluis 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O- en W-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.

S. TAGOR, Inl. Vécarts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.

IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).

P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.

J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., van Imhoffstr. 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.

B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.

A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, porto f 0.02; 50 ex. f 2.80,

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, porto f 0.01; 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn verkrijgbaar:

a. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENZ;

II. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.

Prijs per exemplaar f 0.50 en f 0.03 frankieerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).

Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten

II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk).

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankieerkosten.

IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht).

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk).

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.)

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM. 156

N.V. Algem. Nederlandsch en Indisch Touristenbureau
's-Gravenhage „KOSMOS” Weltevreden-
Kettingstraat 1 Rijswijk

Vraagt inlichtingen omtrent onze reizen
naar de slagvelden en onze gezelschapsreizen
van Genua en Marseille naar Holland. 118

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN

Amsterdam - Soerabaia - Hongkong - Kobe.

Geregelde stoomvaartdiensten tusschen
Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN 11

(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).

Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië
en San Francisco.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM. 68

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG,
BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA,
SEMARANG en SOERABAIA.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 88

VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN 8

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

MEUBELLEN

Artistieke ontwerpen

J. P. STRIJBOS

(Leeraar school voor Kunstnijverheid) 98

BEGROOTINGEN
ZONDER VERBINDING

N. KUIPER

Ridderstraat 28 - Haarlem - Telefoon 3017

Wed. G. STREITWOLF

Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN

SPONSEN ZAKKEN

BADMUTSEN 161

J. M. VAN KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabriek van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 17; 40
's-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdsteeg 26;
Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin.

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

TUINARCHITECTUUR

N.V. Clingendaalsche Kweekerij 140

CLINGENDAAL
Eigen Kweekerij

Den Haag

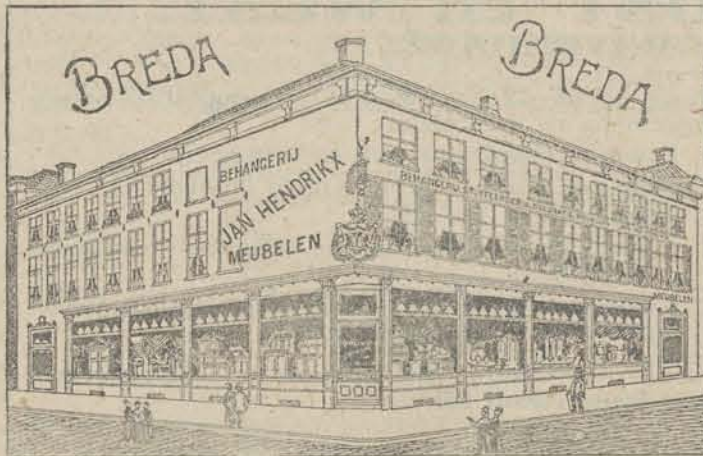
HOEKER & ZN.

Uitsluitend adres Heerengracht 435-437

• Goud - Zilver •

• Paarden - Brillanten

AMSTERDAM 7^a Telefoon 309 Noord

BOSCHSTRAAT 1.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELN.

A. C. ZWANG Azn

Veemarktstraat 40
BREDA

Telefoon Inter-
No. 315.

Piano-, Orgel- en Muziekinstrumentenhandel

2de Hands Meubelmagazijn

J. C. FERON,

VEENKADE 20 DEN HAAG 20

STEEDS IN- EN VERKOOP.

Atelier voor herstellingen en veranderingen.

Gevestigd sedert 1880.

W. M. WEIJNE

DANS-INSTITUUT.

Koningin Emmakade 133, Telefoon 3348

'S-GRAVENHAGE. 58

Prospectus op aanvraag gratis verkrijgbaar.

J. P. FLECK - Utrecht

Lijnmarkt 19 - Intercomm. Telefoon 1078

COMPLETE WONINGINRICHTINGEN

Behangerij Stoffeederij

... Matrassen en Beddenfabriek ...

ALLE SOORTEN DEKENS · MOTZUIVERING

Oudste en Soliedste Adres

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165

Groote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
- Witte Goederen
- Karpetten
- Loopers
- Ledikanten
- Bedden
- Dekens
- Matrassen
- Vitrages
- Gordijnen

Groote sorteering

Slaapkamer - Ameublementen

Opgericht Ao 1781

A. SCHRÖDER & Co.

Groenmarkt.

Voor den Zomer.

BLOUSES, SPORTMANTELS, KINDERJURKEN
EFFEN en GEBORDUURDE VOILES

ZEPHYRS

COSTUUMSTOFFEN

Vraagt Stalen.

Ruime Keuze.

C. HOYNG

SPIJSTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT

Kristal - Porselein

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ.,
uit de Plateelbakkerij „Zuid Holland”
te Gouda. 109

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.

Garantie voor gave overkomst.

G. J. Hilbrink

Heeren- en Dames-Kleermaker.
's-Gravenhage

Daendelsstraat 8. Tel. N. 6882

Lid der N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Groote voorraad
Engelsche Stoffen

HOFLEVERANCIËRS.

Wed. H. RAHDER & ZOON

Wijnhandelaren

Filiaal: 's-Gravenhage Heemskerckstr. la
Hoofdkantoor: Amsterdam Binnenkant 25
Filiaal: Arnhem N. Plein 15
Filiaal: Gorinchem O. Vischmarkt
Tel. H. 3493. Intere. Tel. 389. Tel. 280. Tel. 61.

Prijscouranten worden
op aanvraag gaarne toegezonden.

Voor Export speciale conditiën.

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Toronstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag 5

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeren van woningen.

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg. 95

5 pCt. Pandbrieven tegen beurskoers.

Uitstaand bedrag Pandbrieven ongeveer f 22.000.000.

Drukkerij ten Hagen

levert tegen billijken prijs drukwerk,
dat aan bijzondere eischen voldoet.